

Happy Smart Cities

Z OBSAHU

TÉMA ČÍSLA LIVING LABS A ICH VÝZNAM PRE PROJEKTY

AI v územnej samospráve
Technológia nestačí

ROZHOVOR

Minister Samuel Migal'
o tvorbe regionálnych
inovačných ekosystémov

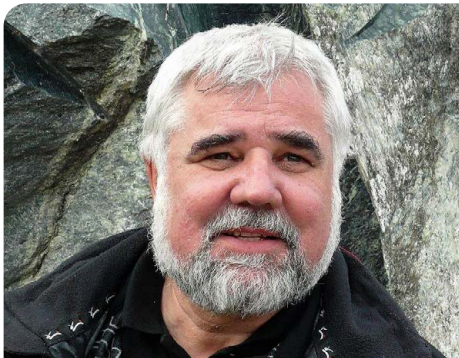
Ján Chudý o úlohe oddelenia
smart agendy MIRRI

Fínsky veľvyslanec Pasi
Tuominen o smart riešeníach
z Fínska

Chirurg Šimon Gerek o tom,
prečo je dôležité zostať na
Slovensku

**PREČO SA SMART CITIES KLUB UŽ NIEKOĽKO ROKOV ZAUJÍMA O ŽIVÉ LABORATÓRIÁ?
A PREČO ICH CHCEME MAŤ AJ V NAŠICH MESTÁCH?**

Živé laboratóriá (Living Labs) sú dynamické, otvorené inováčné ekosystémy, kde sa výskum a inovácie odohrávajú v reálnom prostredí, nie v izolovaných laboratóriách. Použitím systematického prístupu spoluprotvorby stavajú občanov a koncových používateľov do centra pozornosti, čím zabezpečujú, že nové riešenia nie sú len inováčné, ale aj pevne zakotvené v reálnych potrebách.

Je to už takmer desať rokov, čo sme sa začali zaujímať o Living Labs v Dánsku. Veľkou inšpiráciou pre nás bola Letná škola Smart Cities v Kodani, kde sme navštívili Living Lab DOLL nášho partnera – spoločnosti Gate 21. Následne sme v roku 2018 podpísali memorandum o spolupráci medzi Gate 21 a Smart Cities klubom.

Living Lab nášho partnera DOLL je zameraný na verejné osvetlenie. Dnes tam chodia záujemcovia z celého sveta. Na jednej ploche si môžu pozrieť verejné osvetlenia prakticky od všetkých výrobcov aj s funkciami, ktoré ich robia, povedané súčasťou terminológiou, smart. A to nezávisle od firemných ponúk – na základe konzultácií so zameraním na svoje vlastné potreby.

Living Labs dnes predstavujú jednu z najefektívnejších foriem overovania zavedenia inovácií do praxe miest a obcí. Dnes sa Living Labs rozšírili po celej Európe a postupne sa začínajú objavovať aj u nás. Široké je aj ich tematické zameranie. Pri našich diskusiách s MIRRI, ale aj MŽP v rámci Mayors Café sme vždy navrhovali, aby sa téma Living Labs popri inováčných centrách stala jednou z významných tém – priorit – aj na prípravu výziev, aj na prípravu nového programového obdobia, pokiaľ ide o eurofondy.

Mestá a obce by si tu nielen dokázali overiť komunálne inovácie, ale tie najefektívnejšie by sa začali šíriť v komunálnom prostredí. Tým skôr, že nové programové obdobie už nebude o rozdávaní peňazí, ale projekty budú musieť preukázať ekonomické alebo mimoekonomické, v každom prípade exaktne doložiteľné prínosy. Na druhej strane veríme, že bude viac peňazí na praktické experimentovanie.

Living Labs chápeme ako „*používateľsky orientované, otvorené inováčné ekosystémy založené na systematickom prístupe spoluprotvorby používateľov, ktoré integrujú výskumné a inováčné procesy do reálnych komunít a prostredí*“. Sú základom vytvárania regionálnych inováčných ekosystémov.

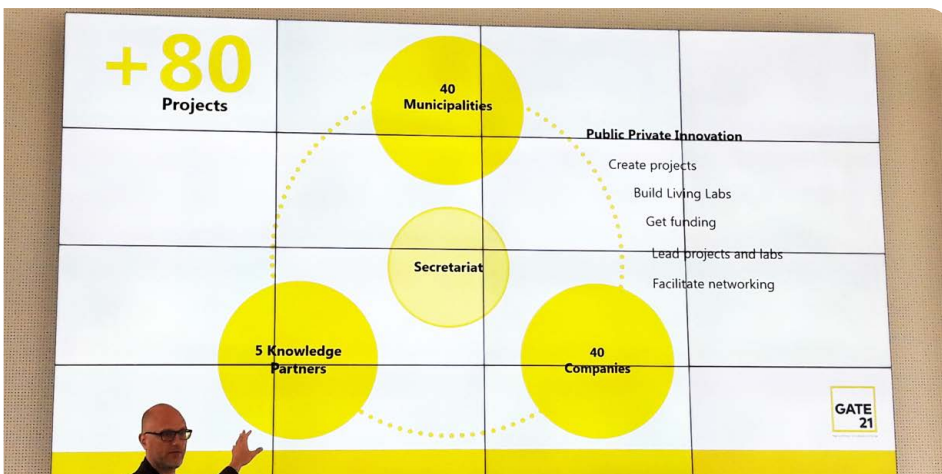
Dôležité je pritom zapojenie koncových používateľov ako spoluprotvorcov, nie pasívnych príjemcov. Tým sa zabezpečuje, že produkty, služby a politiky vyvíjané v rámci Living Labs sú praktické, relevantné a sú riadené komunitou.

Living Labs fungujú ako kolaboratívne ekosystémy postavené na modeli inovácií so štvoritou špirálou:

- občania a občianska spoločnosť, inovátori prispievajú svojimi životnými skúsenosťami a potrebami – najlepšie poznajú potreby mesta a komunity,
- akademická sféra a inováčné centrá prinášajú výskum a vedecké dôkazy,
- súkromný sektor ponúka trhové perspektívy a schopnosť škálovať; sú to budúci investori – partneri miest a obcí,
- verejné orgány zabezpečujú zosúladenie s politickými rámcami a spoločenskými prioritami.

Prepojením týchto štyroch skupín vytvárajú Living Labs neutrálne a na dôvere založené prostredie, kde môže prebiehať experimentovanie a učenie sa spoločne. A takto sa zároveň postupne tvorí regionálny inováčný ekosystém. To je dôvod, prečo sa o tému Living Labs Smart Cities klub dlhodobo zaujíma a prečo sa ich snaží presadzovať.

Autor: Vladimír Jurík

Technológie nie sú cieľom. Dôležité je reálne zlepšenie života

Štát nemá mestám diktovať konkrétne riešenia, mal by však vytvárať rámec, v ktorom sa darí spolupráci. Podporu má aj projekt Living Labs. „Inovácie najlepšie vznikajú v prostredí, kde sa majú používať. Takúto spoluprácu chceme v rámci inovačného ekosystému na Slovensku posilňovať,“ hovorí Samuel Migaľ, minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR.

Samuel Migaľ, minister investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR
Zdroj: MIRRI

MIRRI a Smart Cities klub podpísali v októbri minulého roka memorandum o spolupráci. Podarilo sa ho už pretaviť do konkrétnych projektov?

Memorandum sme nepodpisovali preto, aby zostalo len na papieri. Od začiatku sme ho vnímali ako rámec na lepšie prepojenie štátu, miest, technologických firiem aj odbornej komunity. Už dnes spolupracujeme na príprave viacerých konkrétnych aktivít – od zdieľania dát a skúseností až po projekty, ktoré majú pomôcť mestám zavádzať moderné digitálne riešenia. Dôležitou témou je napríklad práca s dátami v samosprávach a ich praktické využívanie pri rozhodovaní.

Smart Cities klub je pre nás partnerom, ktorý združuje silnú sieť miest a expertov. Pre ministerstvo je zároveň dôležité, aby takéto iniciatívy dokázalo podporiť systémovo – prostredníctvom programov, metodík a financovania z európskych zdrojov.

Jedným z príkladov spolupráce je pripravované Fórum pre smart agendu v polovici apríla, kde počítame so Smart Cities klubom. Zároveň sa radi zúčastníme aj na [summite inDays Žilina 2026](#).

Na Slovensku sa rozbieha projekt Living Labs – živých mestských laboratórií, ktorých cieľom je overovanie a spoluvytváranie inovácií v reálnom mestskom prostredí. Počíta s nimi MIRRI vo svojej stratégii?

Áno, koncept Living Labs považujeme za veľmi perspektívny. Inovácie totiž najlepšie vznikajú priamo v prostredí, kde sa majú používať – v mestách, medzi ľuďmi, ktorí budú ich výsledky využívať. Preto chceme podporovať projekty, v ktorých sa budú nové riešenia testovať v praxi – či už ide o mobilitu, energetiku, prácu s dátami, alebo digitálne služby pre občanov. Takýto prístup zároveň umožňuje, aby sa dobré riešenia následne rýchlejšie šírili aj do ďalších miest a obcí.

Living Labs zároveň vytvárajú priestor na spoluprácu samospráv, univerzít, startupov aj technologických firiem. Presne takúto spoluprácu chceme v rámci inovačného ekosystému na Slovensku posilňovať.

Stretnutie so starostami a primátormi Trnavského kraja
Zdroj: MIRRI

Mnohé malé a stredne veľké samosprávy by sa rady zapojili do smart projektov, no nemajú dostatočné inovačné kapacity. Existuje riešenie tohto problému?

Toto je realita, ktorú si veľmi dobre uvedomujeme. Menšie mestá a obce často nemajú vlastných odborníkov na inovácie,

dáta alebo digitálne projekty. Preto je jedným z cieľov ministerstva vytvárať nástroje, ktoré samosprávam pomôžu – napríklad spoločné metodiky, zdieľané služby alebo platformy, ktoré umožnia využívať riešenia bez toho, aby si každé mesto muselo všetko vyvíjať samo.

Veľký potenciál vidíme aj vo vzájomnej spolupráci miest. Ak sa jedno riešenie osvedčí v jednom meste, malo by byť jednoduché preniesť ho aj do ďalších samospráv. Práve preto podporujeme platformy, ktoré umožňujú zdieľať skúsenosti a dobrú prax.

Zároveň by sme nemali zabúdať na malé obce, keďže ich máme na Slovensku najviac. Bol by som veľmi rád, keby sa smart riešenia implementovali aj v týchto sídlach. Jednoduchou cestou je sieťovanie s cieľom realizácie spoločných projektov.

Regionálne stretnutia – Úcta k starším, Dlhý Klčov
Zdroj: MIRRI

Ako ešte môže ministerstvo pomôcť samosprávam v oblasti inovácií?

Najdôležitejšia je kombinácia troch vecí – financovania, metodickej podpory a prepájania partnerov. Ministerstvo má možnosť podporovať inovačné projekty prostredníctvom európskych fondov a národných programov. Zároveň však chceme samosprávam pomáhať aj pri príprave projektov, aby mali väčšiu šancu uspieť.

Rovnako dôležité je vytvárať priestor, kde sa budú stretávať mestá, technologické firmy, výskumné inštitúcie a startupy. Mnohé dobré riešenia totiž už existujú – ide len o to, aby sa k nim samosprávy vedeli dostať a efektívne ich využívať. Pracujeme aj na AI nástrojoch, ktoré majú starostom a primátorm pomôcť identifikovať relevantné výzvy a zapájať sa do nich.

Projekt geotermálnej energie na výrobu tepla pre Košice
Zdroj: IG Samuela Migala

Pripravuje ministerstvo centralizované metodiky na zavádzanie smart riešení alebo plánuje byť skôr koordinátorom iniciatív vychádzajúcich zdola?

Realita je niekde medzi týmito dvoma prístupmi. Štát by nemal mestám diktovať konkrétne riešenia, pretože každé mesto má svoje špecifiká a potreby. Zároveň je však veľmi dôležité, aby existovali **spoločné štandardy, metodiky a kompatibilné technologické riešenia**. Inak môže vzniknúť množstvo izolovaných projektov, ktoré spolu nebudú vedieť komunikovať. Úlohou ministerstva je preto vytvárať rámec, ktorý umožní mestám inovovať, ale zároveň zabezpečí, že tieto riešenia budú dlhodobo udržateľné a interoperabilné.

Plánujete do budúcnosti rozšíriť spoluprácu so Smart Cities klubom a podobnými odbornými občianskymi združeniami, ktoré už majú vybudovanú sieť kontaktov a prinášajú riešenia?

Určite áno. Štát nemôže a ani nemá robiť všetko sám. Organizácie ako Smart Cities klub majú veľkú výhodu v tom, že prepájajú mestá, firmy a expertov, ktorí sa tejto téme venujú dlhodobo. Našou ambíciou je takúto spoluprácu rozvíjať a posilňovať. Slovensko má veľa šikovných ľudí, dobré technologické firmy aj univerzity – ak dokážeme tieto kapacity prepojiť so samosprávami, môže vzniknúť veľmi silný ekosystém inovácií.

Presne o to by malo ísť: aby moderné technológie neboli cieľom samy osebe, ale aby reálne zlepšovali život ľudí v našich mestách a obciach.

Autor: Miloslav Surgoš

Našou úlohou je zjednodušiť cestu od nápadu k realizácii

Problém nie je v nedostatku nápadov, chýbajú skôr kapacity a metodiky. Aj to by malo zmeniť oddelenie smart agendy na Ministerstve investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR. „Chceme sa sústrediť na praktické veci,“ hovorí Ján Chudý, ktorý od marca vedie toto oddelenie.

Po vašom nástupe má oddelenie smart agendy ešte intenzívnejšie riešiť tému Smart Cities. Pôjde primárne o tvorbu politík, metodickú podporu samospráv, koordináciu financovania alebo dokonca o exekutívu pilotných projektov?

Naším cieľom nie je budovať ďalšiu vrstvu byrokracie, ale vytvoriť systém, ktorý pomôže mestám a obciam zavádzať moderné riešenia rýchlejšie a efektívnejšie. Oddelenie bude preto vo vzťahu k samosprávam fungovať v troch oblastiach.

Prvou je **tvorba rámca a metodík**, aby samosprávy mali jasné odporúčania, ako smart riešenia pripravovať a implementovať. Druhou je **koordinácia financovania**, pretože dnes sú zdroje rozptýlené medzi rôzne programy a iniciatívy. Treťou je **podpora pilotných projektov**, ktoré môžu ukázať,

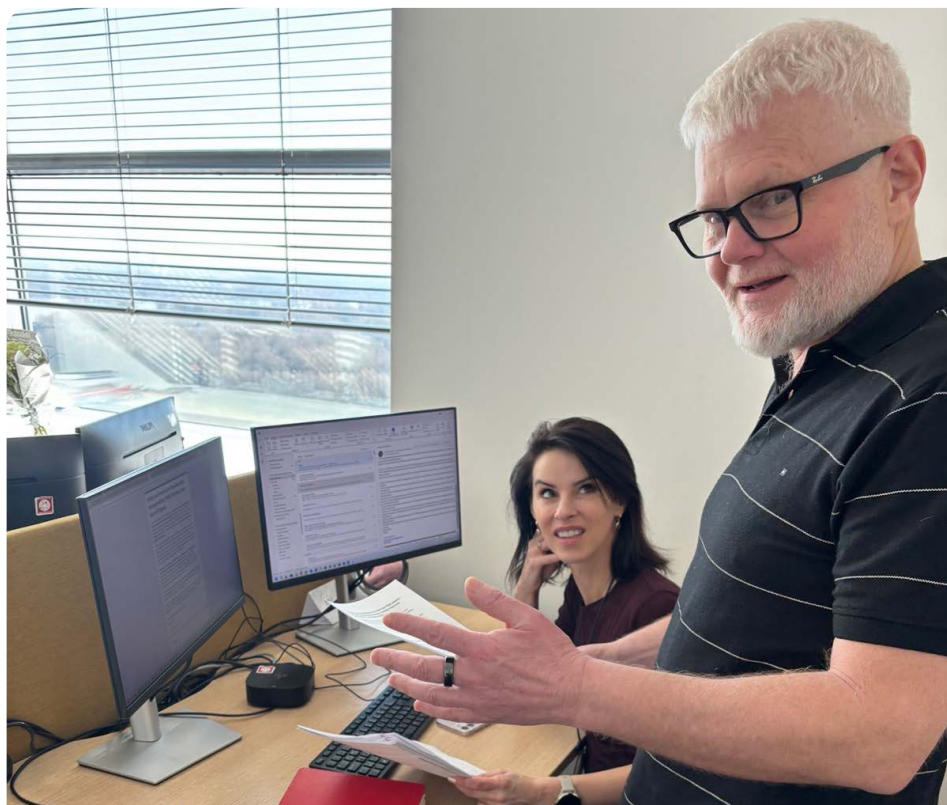
ako konkrétne riešenia fungujú v praxi a následne sa dajú rozšíriť aj do ďalších miest.

Čo môžu mestá a obce teraz očakávať? Aké budú prvé kroky nového vedenia?

V prvej fáze sa chceme sústrediť na veľmi praktické veci. Plánujeme zmapovať existujúce projekty a potreby samospráv, aby sme vedeli, kde už dobré riešenia existujú a kde, naopak, chýbajú. Zároveň pripravujeme jednoduchý metodický rámec pre smart projekty, ktorý pomôže mestám pri príprave projektov – od definovania problému až po výber technológie a financovania. Dôležitou prioritou bude aj vytvorenie komunity miest, ktoré budú navzájom zdieľať skúsenosti. Veľmi často sa totiž stáva, že jedno mesto už riešenie má, ale iné o tom vôbec nevie.

Ján Chudý, vedúci oddelenia smart agendy
Zdroj: MIRRI

Ján Chudý, vedúci oddelenia smart agendy
Zdroj: MIRRI

Samosprávy sú subjekty, ktoré dokážu veľmi rýchlo prinášať reálne výsledky, doteraz však na to nemali veľa príležitostí. Znamená táto zmena, že sa teraz situácia zlepší?

Samosprávy majú obrovský potenciál inovovať verejné služby, pretože sú najbližšie k občanom a presne vedia, aké problémy potrebujú riešiť. Problém často nie je v nedostatku nápadov, ale skôr v tom, že mestá nemajú dostatočné kapacity alebo jasné metodiky, ako takéto projekty pripraviť. Našou úlohou je preto zjednodušiť cestu od nápadu k realizácii – či už prostredníctvom metodickej podpory, financovania, alebo prepájania miest, ktoré riešia podobné problémy.

Ako vlastne bude oddelenie pod vašim vedením pristupovať k téme smart miest? Bude orientované skôr technologicky alebo sa sústreďí viac na systémové a finančné nastavenie?

Smart city nie je primárne o technológiách. Technológia je len nástroj. Preto chceme pristupovať k tejto téme z pohľadu riešenia konkrétnych problémov miest – dopravy, energetickej efektívnosti, správy verejného priestoru alebo digitálnych služieb. Technológia príde až v druhom kroku. Najprv musí byť jasné, čo chceme zlepšiť a aký **prínos to má pre obyvateľov**.

Smart riešenia sú často investične náročné. Ako chce MIRRI mestám pomôcť preklenúť investičnú bariéru?

Financovanie je určite jedna z najväčších výziev. Preto sa snažíme pozerieť na smart projekty ako na investície, ktoré majú aj ekonomický efekt. Veľa riešení – napríklad v energetike alebo v riadení dopravy – dokáže mestám dlhodobo šetriť náklady. Dôležité je však správne nastaviť projekt aj jeho financovanie. MIRRI chce pomôcť najmä tým, že bude prepájať rôzne zdroje financovania od eurofondov až po nové finančné nástroje alebo partnerstvá so súkromným sektorom.

Neobávate sa, že po vyčlenení prostriedkov na smart agendu bude zrazu príliš veľa záujemcov vrátane takých, ktorí budú chcieť financie využiť jednorazovo alebo nekoncepcne?

Je prirodzené, že ak sa objavia nové zdroje, záujem o ne bude veľký. Naším cieľom však nie je financovať jednotlivé technologické experimenty, ale projekty, ktoré majú jasný prínos a zapadajú do dlhodobej stratégie mesta. Preto chceme podporovať najmä projekty, ktoré sú súčasťou širšej koncepcie rozvoja mesta a majú potenciál priniesť dlhodobý efekt.

Viete byť vo výzvach spravodliví k tým, ktorí v tejto veci dlhodobo pracujú a doručujú výsledky?

Určite áno. Jedným z princípov, ktoré chceme posilniť, je práve kontinuita a kvalita projektov. Mestá, ktoré už majú skúsenosti, stratégiu alebo pilotné projekty, by mali mať prirodzene výhodu v tom, že dokážu projekty rýchlejšie a efektívnejšie realizovať. Zároveň však nechceme zatvárať dvere ani menším mestám, ktoré s témou začínajú. Aj preto bude dôležitá metodická podpora a zdieľanie skúseností.

Akú pridanú hodnotu dá ministerstvo výzvam?

Najväčšou pridanou hodnotou by mala byť práve koordinácia a systémový prístup. Chceme sa vyhnúť situácii, keď každé mesto implementuje úplne iné riešenie bez možnosti prepojenia alebo škálovania. Ak sa podarí vytvoriť spoločné štandardy a podporiť riešenia, ktoré sa dajú aplikovať vo viacerých mestách, efekt investícií bude výrazne vyšší.

Ako bude fungovať spolupráca MIRRI s akademickým sektorom, odbornými občianskymi združeniami ako napríklad Smart Cities klub a súkromnou sférou?

Smart agenda je typická tým, že bez spolupráce rôznych sektorov jednoducho nefunguje. Akademický sektor môže priniesť výskum a nové prístupy, odborné organizácie ako Smart Cities klub majú skúsenosti z praxe a súkromný sektor často prináša technologické riešenia. Našou úlohou bude tieto svety prepájať a vytvárať platformu spolupráce, aby sa dobré nápady dokázali pretaviť do reálnych projektov v mestách.

Autor: Miloslav Surgoš

Čo sa stane, keď mesto prestane plánovať a začne experimentovať?

Helsinki to skúsili a zmenili spôsob, akým európske mestá rozmýšľajú o inováciách. Fínska metropola premenila bývalý priemyselný prístav Kalasatama na jedno z najznámejších Urban Living Lab prostredí v Európe. Urban Living Lab je mestské prostredie, v ktorom sa nové služby a technológie testujú priamo v reálnom živote – spolu s obyvateľmi, firmami a mestom. Projekt Smart Kalasatama ukázal, že aj samosprávy môžu testovať odvážne riešenia bez veľkých finančných investícií. Typický pilot stál 1 000 až 8 000 eur – teda rádovo menej než bežná mestská štúdia. Plánovaná študijná cesta Smart Cities klubu – Letná škola Smart Cities – do Fínska vám umožní vidieť výsledky tohto prístupu na vlastné oči.

Z PRIEMYSELNÉHO PRÍSTAVU INOVAČNÁ ŠTVRŤ

Kalasatama bola desaťročia priemyselnou a prístavnou štvrtou vo východnej časti centra Helsínk. Po roku 2008 sa z nej stal typický brownfield, prázdne územie s veľkým potenciálom, ale bez jasnej vízie. Mesto ho mohlo zastavať tradičným urbanistickým plánom. Namiesto toho sa rozhodlo urobiť niečo menej tradičné. V roku 2013 preto Helsinki spolu so svojou inovačnou organizáciou Forum Virium Helsinki spustili projekt Smart Kalasatama. Jeho cieľom bolo vytvoriť mestský Living Lab, v ktorom sa nové služby testujú priamo v reálnom prostredí. Mesto, firmy, univerzity aj obyvatelia tu spolupracovali na hľadaní riešení, ktoré môžu zlepšiť každodenný život – nie podľa vopred napísaného scenára, ale prostredníctvom živých experimentov.

VÍZIA: O HODINU VIAC ČASU DENNE

Celý projekt spájala vízia One more hour a day – O hodinu viac času denne. Nebol to sľub ani meraný výsledok, ale návrhársky princíp. Pri každom pilotnom projekte si organizátori kládli rovnakú otázku: Pomôže toto riešenie ľuďom ušetriť čas v každodennom živote – pri doprave, mestských službách alebo fungovaní domácnosti?

Program agilných pilotov zahŕňal 25 štruktúrovaných experimentov. V širšom ekosystéme projektu Smart Kalasatama však prebehlo celkovo viac než 50 rôznych projektov a testovaní. Model sa ukázal natoľko inšpiratívny, že následne vzniklo viac ako 60 ďalších pilotov v Helsínkách aj v iných fínskych mestách.

Počas rokov trvania projektu navštívilo Kalasatamu viac ako 1 500 odborníkov zo 100 krajín. Projekt sa oficiálne

Zdroj fotografie: <https://fiksukalasatama.fi/en/>

skončil v júni 2021, no jeho princípy sa stali súčasťou širšej stratégie mesta. Helsinki sa vďaka podobným iniciatívam dlhodobo zaraďujú medzi najinovatívnejšie mestá sveta.

INOVÁCIA V MYSLÉNÍ, NIELEN V TECHNOLÓGIÁCH

Dôležitý je aj širší rozvojový kontext. Kalasatama nie je len inovačný projekt, ale súčasť rozsiahlej premeny mesta. Do roku 2035 by tu malo žiť približne 25 000 obyvateľov a vzniknúť okolo 10 000 pracovných miest. Smart Kalasatama tak nebola len pilotnou štvrtou, ale aj nástrojom dlhodobej transformácie celého mestského územia.

Najväčšia inovácia pritom nebola technologická. Spočívala v zmene myslenia a organizácie. Mestá zvyčajne fungujú tak, že identifikujú problém, pripravia projekt, vypíšu verejné obstarávanie a až po niekoľkých rokoch zistia, či riešenie skutočne funguje. V Kalasatame tento postup obrátili. Najprv umožnili malé experimenty prostredníctvom agilného pilotovania

a až potom sa rozhodovali, či má zmysel riešenie rozšíriť.

MESTO AKO TESTOVACIE LABORATÓRIUM

To je v podstate princíp Living Lab – reálne mestské prostredie ako testovacia plocha. Niektoré riešenia uspejú, iné zlyhajú a obe situácie môžu byť rovnako cenné. Skutočná hodnota experimentov nebola v samotných peniazoch, ale v možnosti testovať priamo v meste – s prístupom k infraštruktúre aj k obyvateľom ako reálnym používateľom.

Forum Virium Helsinki pravidelne vyhlasovalo otvorené výzvy pre startupy a firmy, ktoré mohli prísť s vlastnými návrhmi riešení. Víťazné projekty získali malý grant, spravidla od 1 000 do 8 000 eur, a niekoľko mesiacov na testovanie priamo v štvrti. Ak experiment fungoval, mesto získalo cenné dáta a skúsenosti. Ak nie, získalo rovnako cenné poučenie. Organizátori to vystihli presne: aj zlyhania môžu priniesť dôležitú inšpiráciu v budúcich službách mesta.

ČO SA V KALASATAME TESTOVALO

V Kalasatame sa testovalo viacero typov riešení. Jedným z najznámejších bol projekt Flexi Space, ktorý sa zameral na lepšie využitie spoločných priestorov v bytových domoch. Pomocou inteligentných zámkov a jednoduchej aplikácie bolo možné tieto priestory rezervovať a využívať aj mimo komunity jedného domu. Miesta, ktoré sa predtým používali len príležitostne, tak začali fungovať ako komunitné miestnosti či malé coworkingy. Program nazbieral niekoľko tisíc registrovaných používateľov a jeden z priestorov zaznamenal viac ako 600 rezervácií za prvých dvanásť mesiacov.

Ďalší zaujímavý príklad priniesla mobilita ako služba (MaaS). Startup Tuup testoval aplikáciu, ktorá spájala verejnú dopravu, spoločné bicykle aj autá do jedného rozhrania. Pilot bol úspešný, no firma v roku 2022 ukončila činnosť z dôvodu nedostatku financií. Aj to je **dôležité ponaučenie** – úspešný pilot ešte nezaručuje dlhodobú udržateľnosť produktu. Mestá preto musia myslieť nielen na samotný experiment, ale aj na podmienky, v ktorých môže riešenie fungovať ďalej.

AUTONÓMNA MOBILITA A ROBOTICKÉ DORUČOVANIE

Kalasatama slúžila aj ako testovacie prostredie v autonómnej doprave. Helsinky od roku 2016 testovali autonómne minibusy v rámci viacerých projektov, napríklad Sohjoa a mySMARTLife, pričom niektoré piloty prebiehali aj v oblasti Kalasatamy.

V nákupnom centre REDI sa zároveň testoval robotický kuriér ASUM-1, ktorý doručoval potraviny a jedlá z obchodného centra do vstupných priestorov susednej výškovej budovy Majakka. Nešlo o hotové

služby v plnej prevádzke, ale o experimenty, ktoré zbierali dáta a skúsenosti s cieľom ďalšieho rozvoja.

Významnú úlohu zohrávala aj inteligentná energetika. Kalasatama bola prostredím testovania smart grid riešení, integrácie solárnej energie a flexibilného riadenia spotreby medzi budovami. Táto oblasť priamo súvisí so stratégiou Helsínk stať sa uhlíkovo neutrálnym mestom do roku 2035.

SPOLUPRÁCA MESTA, FIRIEM A OBYVATEĽOV

Smart Kalasatama fungovala na princípe spolupráce všetkých kľúčových aktérov. Mesto vytváralo podmienky a koordinovalo piloty. Firmy a startupy prinášali technologické riešenia a pre mnohé z nich bol pilot prvou reálnou trhovou referenciou. Univerzity vrátane Aalto University pomáhali analyzovať výsledky a overovať hypotézy.

A obyvatelia boli kľúčovým partnerom, nielen pasívnymi príjemcami služieb.

V čase prvých pilotov žilo v oblasti približne 3 000 až 5 000 obyvateľov a veľká časť z nich sa do experimentov zapájala. Fungoval aj pravidelný Innovators' Club – neformálne stretnutia stavebníkov, developerov, škôl a obyvateľov. Doplnujúcim rámcom bol aj participatívny rozpočet Helsínk OmaStadi, ktorý umožňuje obyvateľom navrhovať projekty pre celé mesto. Časť z nich sa realizovala aj v oblasti Kalasatamy.

ČO SI Z PROJEKTU MÔŽU VZIAŤ INÉ MESTÁ

Smart Kalasatama však nebola len príbehom úspechov. Projekt otvorene

pomenoval aj svoje limity, čo ho robí ešte hodnotnejším pre ostatné mestá. Ukázalo sa napríklad, že škálovanie je oveľa náročnejšie než samotné testovanie. Prechod od úspešného experimentu k plnohodnotnej mestskej službe naráža na pomalé inštitucionálne procesy. Zmena kultúry uvažovania v samospráve trvá dlhšie než samotný pilot.

Rovnako sa potvrdilo, že úspešný pilot nezaručuje dlhodobý produkt. Príklad aplikácie Tuup ukazuje, že aj dobre otestované riešenie môže zaniknúť, ak po skončení experimentu chýba dostatočný ekosystém alebo financovanie. A napokon sa ukázalo aj to, že zapojenie obyvateľov je systematická práca. Nestačí otvoriť výzvu a čakať. Projekt musel aktívne oslovovať rôzne skupiny, ako seniorov, rodiny, prisťahovalcov – a prispôbovať komunikáciu ich potrebám.

Napriek týmto výzvam sa model agilného pilotovania rozšíril aj mimo Helsínk. V ďalších fínskych mestách inšpiroval desiatky ďalších experimentov a stal sa jednou z referenčných metód mestských inovácií v Európe.

PREČO JE TO INŠPIRÁCIA PRE SLOVENSKÉ MESTÁ

Práve preto je Kalasatama zaujímavá aj pre slovenské samosprávy. Jej **najdôležitejšia inovácia** nestála veľké peniaze – bola ňou **zmena spôsobu myslenia**. Namiesto otázky Aké riešenie máme obstarat? si mesto kladlo inú otázku: Aký malý experiment môžeme otestovať a čo sa z neho naučíme?

Pilot s rozpočtom niekoľko tisíc eur je často dostupnejší než veľká štúdia alebo technologický projekt. Zároveň umožňuje mestám učiť sa rýchlejšie, s menším rizikom a priamo v spolupráci s obyvateľmi. Práve preto je tento prístup prenositeľný aj do menších miest. Veľkosť samosprávy nemusí byť prekážkou, ak existujú jasný rámec, ochota spolupracovať a pripravenosť učiť sa aj z neúspechu.

Študijná cesta Smart Cities klubu do Fínska vám umožní stretnúť sa s ľuďmi, ktorí Smart Kalasatamu budovali, vidieť štvrt' naživo a odniesť si konkrétne inšpirácie aplikovateľné v slovenskom kontexte. Kalasatama totiž nie je len príbeh o technológiách. Je to príbeh o odvahe experimentovať, dôvere v obyvateľov a ochote učiť sa aj z neúspechov. A presne to dnes mestá potrebujú.

Zdroj fotografie: <https://fiksukalasatama.fi/en/>

Autor: Jaroslav Kacer

FÍNSKY PRÍSTUP K SMART MESTÁM: najskôr dôvera, potom technológie

Otaniemi – unikátny inovačný hub, zdroj: espoo.fi

Silný dôraz na verejné služby a veľmi praktické uvažovanie – to je fínska DNA v komunálnej správe. „Hlavná otázka nie je, čo vyzerá najpôsobivejšie, ale čo najlepšie funguje pre obyvateľov,“ vysvetľuje fínske princípy budovania smart miest Pasi Tuominen, veľvyslanec Fínska pre Slovensko.

Pasi Tuominen, veľvyslanec Fínska
Zdroj: Ambasáda Fínska v Prahe

Smart Cities klub tento rok organizuje študijnú cestu pre primátorov, starostov a odborníkov zo Slovenska do fínskych miest Helsinki a Espoo. Čo by ste im odporučili navštíviť, aby lepšie pochopili fínsky prístup k smart a udržateľným mestám?

Aby bolo mesto naozaj smart a udržateľné, treba k nemu pristupovať ako ku každodennej práci: spoločne riešiť bežné

mestské výzvy, nie zavádzať technológie len preto, že sú aktuálne „smart“. Myslím si, že helsinský región toto robí veľmi dobre. Skvelým príkladom je praktické **využívanie otvorených dát**. V celom metropolitnom regióne sú k dispozícii rozsiahle dátové súbory, ktoré nie sú len symbolom transparentnosti, ale naozaj sa s nimi dá pracovať – vedci, firmy, startupy aj občianske iniciatívy na nich stavajú nové služby a zlepšujú tie existujúce.

Naživo to v Helsinkách možno vidieť v štvrti Kalasatama. Je to známy príklad toho, ako sa nové nápady testujú v reálnom mestskom prostredí od úplného začiatku spolu s obyvateľmi aj firmami. Kalasatama je menšia štvrť, no názorne ukazuje prístup „Living Labu“: skúšať veci v praxi, v konkrétnej štvrti a rýchlo sa učiť z toho, čo funguje.

V Espoo by som určite odporučil vyhradiť si čas na štvrti Otaniemi. Úloha mesta je tu úzko prepojená s Aaltovou univerzitou a širším výskumným prostredím. Tento klaster skvelo ilustruje, ako je spolupráca mesta, výskumu a biznisu každodennou realitou a ako sa nápady z výskumu posúvajú do konkrétnych, praktických riešení.

Dá sa pri inováciách hovoriť o kľúčových princípoch alebo hodnotách, ktoré tvoria základ fínskeho systému? Čo stojí za jeho úspechom?

Neexistuje žiadny tajný recept. Skôr sa držíme niekoľkých pevných princíпов, ktoré sa budujú dlhodobo. Tým hlavným je určite **dôvera**. Väčšina Fínov verí, že verejné inštitúcie fungujú pomerne férov a predvídateľne. Vďaka tomu sa nové spôsoby fungovania zavádzajú oveľa ľahšie, bez toho, aby sa z každej zmeny stal konflikt.

Druhým princípom je **dlhodobé uvažovanie**. Vo Fínsku už desiatky rokov výrazne investujeme do vzdelávania, výskumu a verejnej infraštruktúry. Vytvára to zručnosti, stabilitu a sebavedomie, ktoré inovácie potrebujú. Je ťažké stavať niečo nové, keď sa znova a znova opravujú základy. Vo Fínsku sa **základy snažíme udržiavať silné a konzistentné**.

Tretou hodnotou je **spolupráca**. Sme pomerne malá krajina. V takýchto podmienkach sa rýchlo naučíte, že ak sa majú nápady pretaviť do reálnych služieb, pracovných miest a rastu, mestá, univerzity, firmy a verejný sektor musia ťahať za jeden povraz. Hoci máme povest' odmera-

Región Tampere ako Living Lab, zdroj: tuni.fi

ného národa, myslím si, že sme vo všeobecnosti, naopak, otvorení a zakladáme si na dialógu. Naša spoločnosť je pomerne málo hierarchická, takže sa očakáva, že každý v kolektíve dostane priestor a porady bývajú priamočiare. Dobrý nápad môže jednoducho prísť odkiaľkoľvek.

Dá sa pri fungovaní samospráv hovoriť o vyslovene „fínskej ceste“ alebo sú aj u vás veľké rozdiely medzi jednotlivými mestami a regiónmi, najmä ak ide o inovácie?

Vo Fínsku rozhodne nemáme jeden jednotný model. Každé mesto aj menšia obec má svoj charakter a reaguje na vlastnú realitu a potreby. Zároveň však podľa mňa existuje rozpoznateľná „fínska DNA“ v komunálnej správe: silný dôraz na verejné služby a veľmi praktické uvažovanie, kde je hlavná otázka skôr, **čo funguje pre obyvateľov**, než čo vyzerá najpôsobivejšie. Veľké mestá majú, samozrejme, väčšiu kapacitu investovať a rozbiehať viac pilotných projektov, ale menšie obce často dokážu konať rýchlejšie a vedia byť veľmi kreatívne v tom, ako využijú svoje lokálne silné stránky.

Helsinki a Espoo sú často vnímané ako technologicky vyspelé mestá. Čím sú výnimočné v otázke správy, zapojenia obyvateľov a praktickej implementácie inovácií?

Helsinki a Espoo sú, samozrejme, dôležitými ťahúňmi, no nie sú jedinými pokrokovými mestami vo Fínsku. Ja pochádzam z Tampere, ktoré má tiež veľmi silný inovačný ekosystém a dlhú tradíciu v tom, ako meniť technológie na praktické riešenia. Podobne sú na tom aj Turku alebo Oulu.

Pri výraze „výnimočné“ som ale vždy trochu opatrný, pretože Helsinki i Espoo riešia úplne bežné mestské problémy – bývanie, dopravu, sociálnu súdržnosť, životné náklady – a rozhodne nemáme dokonalé odpovede na všetko. Čo však návštevníci často vidia, je schopnosť systematicky pre-

vádzať stratégiu do praxe. Zapájanie ľudí nie je len o zbieraní názorov, ale o reálnom vplyve obyvateľov. Dobrý príklad je participatívny rozpočet: ľudia môžu navrhovať projekty a hlasovať o tom, čo sa skutočne podporí.

A myslím, že Fínsko je vo všeobecnosti už dlho „doma“ v moderných technológiách. Fini sú zvedaví, technologicky zdatní a ochotní skúšať nové veci, pokiaľ im to zjednoduší život. Dobrým príkladom je v tomto éra spoločnosti Nokia. V oblasti mobilných technológií sme boli aktívni veľmi skoro, boli sme odvážni a ambiciózni a to výrazne ovplyvnilo aj náš vzťah k digitálnym službám a konektivitě.

Kľúčovou témou v diskusiách o smart mestách je využitie dát a digitálne verejné služby. To úzko súvisí s dôverou verejnosti. Čo je podľa vás za úspechom Fínska pri spájaní pokročilých technologických riešení s vysokou úrovňou dôvery vo verejné inštitúcie?

Pre mňa je najdôležitejšie, že dôvera nevzniká cez technológie, ale z nášho spôsobu spravovania vecí verejných. Vo Fínsku sme vybudovali silnú kultúru, kde sa od verejných inštitúcií očakáva predvídateľnosť a zodpovednosť. Ľudia prijímajú digitálne služby vo chvíli, keď cítia, že systém je spoľahlivý, transparentný a jasne postavený tak, aby z neho mali úžitok. Keď vám služba šetrí čas, funguje zakaždým rovnako a znižuje byrokraciu, digitalizácia začne byť vnímaná ako niečo, čo skutočne zlepšuje každodenný život – nie ako niečo, čo vám niekto „nadiktoval“. A keď sa niečo pokazí, ľudia zároveň potrebujú vedieť, že existujú jasné pravidlá a zodpovednosť.

Myslím, že rolu zohráva aj naša **orientácia na budúcnosť**. Máme dlhú tradíciu strategického premýšľania o tom, čo príde. Každá zvolená vláda napríklad pripravuje vlastnú Správu o budúcnosti. V našom parlamente zase existuje Výbor pre budúcnosť, ktorý je, pokiaľ viem, vôbec prvý svojho druhu na svete. Keď sa budúcnosť berie ako seriózna politická téma, je prirodzenejšie **investovať do dlhodobých digitálnych základov** a služby zlepšovať krok za krokom **než sa naháňať za krátkodobými trendmi**.

Spolupráca medzi samosprávami, súkromným sektorom, startupmi a výskumnými inštitúciami sa často uvádza ako jedna z fínskych silných stránok. Aká je štruktúra tohto ekosystému a akú rolu v ňom hrajú mestá?

Rád hovorím, že fínske mestá dnes čoraz menej fungujú ako poskytovatelia služieb a viac ako platformy. Mestá sú miestom, kde najlepšie vidieť skutočné výzvy – či už ide o mobilitu, energetiku, vzdelávanie, alebo zástavbu, a zároveň dokážu sústrediť ľudí a organizácie, ktoré môžu pomôcť ich riešiť. Úloha mesta často spočíva v tom, že jasne pomenuje potrebu, vytvorí podmienky na testovanie riešení v reálnom prostredí a prepojí verejný a súkromný sektor tak, aby sa riešenia nerodili izolovane „v laboratóriu“. **Fínske mestá sú jednoducho ekosystém založený na spolupráci**. Naše mestá pomáhajú inovácie previesť do reality tým, že im poskytujú priestor, účel aj cestu na zavedenie do praxe.

Autor: Miloslav Surgoš

Tamk E-MobilityLab, zdroj: www.tuni.fi

AI V ÚZEMNEJ SAMOSPRAVE: Technológia nestačí – rozhodujú procesy, dáta a ľudia

Digitalizácia verejnej správy patrí medzi kľúčové trendy moderného riadenia miest a regiónov. V poslednom období sa pozornosť samospráv čoraz viac sústreďuje na využívanie umelej inteligencie (AI), ktorá má potenciál zefektívniť komunikáciu s občanmi, zvýšiť dostupnosť verejných služieb a zlepšiť transparentnosť verejnej správy. Jedným z najrozšírenejších nástrojov sú chatboty implementované do webových stránok miest a verejných inštitúcií, ktoré umožňujú automatizovanú komunikáciu s občanmi a poskytovanie informácií v reálnom čase.

Chatboty vo verejnej správe predstavujú významný krok smerom k digitálnej transformácii verejných služieb, keďže umožňujú občanom získavať informácie o administratívnych postupoch, službách alebo kompetenciách samosprávy nepretržite bez ohľadu na úradné hodiny. Zároveň môžu výrazne znižovať administratívnu záťaž zamestnancov verejnej správy tým, že automatizujú odpovede na rutinné otázky občanov a umožňujú zamestnancom sústrediť sa na komplexnejšie úlohy (Onlim, 2024; BetterServ, 2024).

Túto skutočnosť potvrdzujú aj výsledky vlastného výskumu realizovaného v spolupráci s Fakultou verejnej správy Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach v rámci implementácie nástroja AI v prostredí vybranej územnej samosprávy na Slovensku. Chatbot bol aplikovaný a modifikovaný v podmienkach mesta Žilina v júli 2025 a na základe analýzy spracovaných používateľských otázok sa odhaduje, že pri predpokladanej priemernej dĺžke vybavenia jednej otázky ľudským operátorom na úrovni 5 minút došlo aktuálne k úspore pracovného času zamestnancov mestského úradu v rozsahu približne 668 hodín.

Okrem komunikačnej funkcie však chatboty predstavujú aj významný analytický nástroj. Interakcie občanov so systémom generujú veľké množstvo dát, ktoré umožňujú identifikovať najčastejšie otázky verejnosti, oblasti s nedostatočnou informačnou podporou či bariéry v prístupe k verejným službám. Výskum v oblasti digitálnej verejnej správy poukazuje na to, že práve tieto dáta môžu významne prispieť k zlepšeniu kvality verejných služieb, transparentnosti rozhodovania a participácie občanov na správe vecí verejných (Zhou et al., 2025).

V sledovanom období bolo prostredníctvom chatbota zaznamenaných celkovo 11 490 používateľských otázok od

Zdroj: www.cdp.sk

obyvateľov mesta Žilina. Najväčší podiel otázok smeroval do oblasti zberu, nakladania a odvozu tuhého komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu, pričom predstavoval 16,8 % zo všetkých zaznamenaných otázok. Celková úspešnosť odpovedí chatbota dosiahla 75,29 % vyriešených otázok, pričom 23,81 % otázok bolo presmerovaných na pracovníka mestského úradu a 0,9 % tvorili nezodpovedané otázky, pri ktorých systém nedisponoval dostatočnými informáciami na poskytnutie odpovede.

Medzi typické otázky, ktoré chatbot nedokázal samostatne zodpovedať, patrili napríklad: Kde odovzdať objemný alebo nebezpečný odpad v Žiline?, Mám nálepky s QR kódmi – ako funguje tento princíp separovaného zberu v Považskom Chlmcí pre domácnosti?, Môžem odpad odovzdať, aj keď nie som obyvateľom Žiliny? alebo Je separovaný zber odpadu stále dobrovoľný? Medzi nezodpovedanými otázkami sa objavili aj otázky mimo oblasti odpadového hospodárstva, napríklad: Je možné prostredníctvom parkovacieho automatu získať parkovaciu kartu na tri dni pre

návštevu zo zahraničia? alebo Kedy sa platí daň z nehnuteľnosti pri kúpe bytu?

Relatívne často sa objavovali aj otázky týkajúce sa kontaktov na jednotlivé oddelenia a zamestnancov mestského úradu, ako aj otázky z oblasti stavebného úradu (napr. stavebné povolenie, územné plánovanie či kolaudácia). Z hľadiska tematických oblastí bola najnižšia miera úspešnosti zaznamenaná pri témach súvisiacich s investíciami a rozvojom infraštruktúry mesta, kde chatbot dokázal samostatne vyriešiť 68,2 % otázok. Nižšia úspešnosť bola zaznamenaná aj pri otázkach týkajúcich sa otváracích hodín mestského úradu a jednotlivých odborov (65,5 %) a pri otázkach z oblasti kontaktov a e-mailových adries (65,9 %).

IMPLEMENTÁCIA TECHNOLOGIE AKO KONTINUÁLNY PROCES

Praktické skúsenosti z implementácie AI nástrojov v samosprávach však ukazujú, že samotné nasadenie technologického riešenia automaticky nezaručuje jeho efektívne fungovanie. Digitálne riešenia

založené na umelej inteligencii **vyžadujú priebežnú správu**, aktualizáciu a **systematické vyhodnocovanie** ich fungovania. Chatboty napríklad fungujú najefektívnejšie v prípade, že sú napojené na aktuálne databázy informácií a ich znalostná báza sa pravidelne aktualizuje na základe nových otázok občanov. Bez kontinuálnej správy môže postupne dochádzať k znižovaniu presnosti odpovedí alebo k situáciám, keď systém nedokáže reagovať na nové informačné potreby verejnosti (Xu et al., 2025).

Výskum zameraný na implementáciu AI nástrojov v samospráve zároveň poukazuje na význam tzv. **iteratívneho prístupu k digitálnym riešeniam**, ktorý zahŕňa pravidelné monitorovanie systému, analýzu používateľských interakcií a postupné zlepšovanie jeho funkcionality na základe reálnych skúseností používateľov. Z uvedeného vyplýva, že implementácia umelej inteligencie vo verejnej správe by nemala byť chápaná ako jednorazový technologický projekt, ale ako dlhodobý proces organizačného učenia, ktorý si vyžaduje systematickú prácu s dátami, obsahom a používateľskou skúsenosťou.

Jedným z najdôležitejších faktorov úspešnej implementácie AI riešení v samosprávach je pripravenosť organizácie pracovať s novými technológiami. Aj keď informačné systémy môžu automatizovať časť administratívnych procesov, ich efektívne využívanie je podmienené schopnosťou zamestnancov interpretovať analytické výstupy a implementovať zmeny vyplývajúce z dát. Výskum v oblasti verejnej správy poukazuje na to, že digitálne nástroje môžu prinášať významnú pridanú hodnotu najmä vtedy, keď sú **prepojené s organizačnými procesmi** a rozhodovacím procesom v rámci inštitúcie (Zhou et al., 2025). Bez tohto prepojenia môže technologické riešenie zostať nevyužité alebo jeho potenciál nemusí byť plne realizovaný.

Z pohľadu samospráv to znamená, že digitalizácia verejnej správy nie je iba technologickou transformáciou, ale aj transformáciou organizačnou a procesnou. Vyžaduje si nové kompetencie zamestnancov, pravidelné školenia a vytváranie mechanizmov na systematickú prácu s dátami a spätnou väzbou od občanov.

Jedným z prístupov, ktorý môže podporiť efektívne zavádzanie inovácií vo verejnej správe, je **koncept tzv. živých laboratórií (Living Labs)**. Tento prístup umožňuje testovať nové technologické riešenia priamo v reálnom prostredí miest

Zdroj: Freepik.com

a obcí a zároveň zapájať do inovačného procesu odborníkov, technologických partnerov aj samotných občanov. Výhodou tohto prístupu je možnosť priebežne testovať funkčnosť riešení, identifikovať ich nedostatky a postupne ich zlepšovať na základe reálnych skúseností používateľov. Takýto model zároveň podporuje prenos poznatkov medzi samosprávami a vytvára priestor na vznik inovatívnych riešení, ktoré môžu byť aplikovateľné aj v iných mestách a regiónoch (Xu et al., 2025).

DISKUSIA O BUDÚCNOSTI AI V SAMOSPRAVACH

Problematika implementácie umelej inteligencie v územnej samospráve, jej praktických prínosov, ale aj bariér, ktoré bránia plnému využitiu jej potenciálu, bude aj predmetom diskusie na pripravovanom summite **inDays Žilina 2026**, ktorý sa uskutoční v termíne **12. – 14. mája 2026**.

Súčastou trojdňového programu bude aj **11. ročník konferencie Slovensko na ceste k Smart Cities**, ktorú organizuje Smart Cities klub (**13. mája 2026**). Bude venovaná rozvoju miest, obcí a regiónov prostredníctvom moderných technologických riešení a inovatívnych prístupov k riadeniu verejných služieb.

Podujatie prinesie skúsenosti zo Slovenska aj zo zahraničia a poskytne priestor na diskusiu **o príkladoch dobrej praxe zavádzania umelej inteligencie** v podmienkach územnej samosprávy. Zároveň sa bude venovať aj otázkam riadenia technologických inovácií, preno-

siteľnosti riešení a **praktickým prínosom pre mestá a obce**, ktoré hľadajú nové spôsoby, **ako zlepšiť komunikáciu s občanmi a efektívnosť verejných služieb**.

Umelá inteligencia nie je zázračné riešenie všetkých problémov, no ak sa použije rozumne, môže výrazne pomôcť aj v bežnej komunálnej praxi. Slovenské mestá a obce majú príležitosť zmodernizovať svoju správu tak, aby bola rýchlejšia, efektívnejšia a bližšia občanovi.

PhDr. Milan Douša, PhD.

Zdroje:

- BETTERSERV. BetterServ Chatbot for Local Government. [online]. 2024. Dostupné na: <https://betterserv.ai/2024/12/03/betterserv-chatbot-for-local-government/>
- BRAUN, D., SCHMIDT, L. a kol. The Impact of Chatbots on Public Service Provision: A Qualitative Interview Study with Citizens and Public Service Providers. [online]. Dostupné na: <https://www.bohrium.com/paper-details/the-impact-of-chatbots-on-public-service-provision-a-qualitative-interview-study-with-citizens-and-public-service-providers/978837030022676482-11095>
- ROVČANIN, M. Ako môžu mestá a obce na Slovensku využiť AI. [online]. 2025. Dostupné na: <https://www.cdp.sk/aktuality/2025/ako-mozu-mesta-a-obce-na-slovensku-vyuzit-ai>
- XU, J., WANG, J., LEUNG, J. a GU, J. GRASP. Municipal Budget AI Chatbots for Enhancing Civic Engagement. arXiv [online]. 2025. Dostupné na: <https://arxiv.org/abs/2503.23299>
- ZHOU, J., SHEN, R., YOU, Y., DISALVO, C., DOMBROWSKI, L. a MACLELLAN, C. Improving Public Service Chatbot Design and Civic Impact. arXiv [online]. 2025. Dostupné na: <https://arxiv.org/abs/2506.12259>
- ONLIM. Chatbots for the Public Service. [online]. 2024. Dostupné na: <https://onlim.com/en/chatbots-for-the-public-service/>

Mesto sa netvorí budovami, ale priestorom medzi nimi

Keď sa hovorí o kvalite mesta, často sa spomínajú nové budovy a ikonická architektúra. Skúsenosti z európskych miest však ukazujú, že rozhodujúci je priestor medzi nimi. Ulice, parky a námestia dnes plnia omnoho viac funkcií než len estetickú – ochladzujú mesto, zadržiavajú vodu, podporujú pohyb a vytvárajú miesta, kde môže vzniknúť komunitný život. Práve tam sa rozhoduje o tom, či je mesto skutočne dobrým miestom na život.

Pre mestá aj developerov preto verejný priestor prestáva byť len doplnkom architektúry. Stáva sa základnou infraštruktúrou kvality života – rovnako dôležitou ako bývanie, doprava či technická vybavenosť. Zároveň musí reagovať na viacero výziev naraz. Okrem kvality pobytu a sociálnej inklúzie sa stáva aj nástrojom adaptácie miest na klimatickú zmenu – pomáha zadržiavať dažďovú vodu, zmiernovať prehrievanie ulíc a podporovať mestskú biodiverzitu.

Najzaujímavejšie projekty posledných rokov ukazujú, že tieto funkcie sa nemusia vylučovať. Naopak – kvalitne navrhnutý verejný priestor dokáže spájať environmentálne riešenia s miestami stretávania, oddychu a každodenného života.

KEĎ INFRAŠTRUKTÚRA NA VODU VYTVÁRA VEREJNÝ PRIESTOR

Mnohé európske mestá dnes ukazujú, ako možno environmentálne a sociálne funkcie integrovať do jedného priestoru. Jedným z najznámejších príkladov je námestie Water Square Benthemplein v Rotterdame od architektov De Urbanisten.

Water Square Benthemplein

Zadržiavanie dažďovej vody integrované do verejného priestoru – Rotterdam ukazuje, ako môže klimatická adaptácia fungovať ako kvalitný mestský priestor.

Zdroj: <https://www.urbanisten.nl>

Fotograf: Ossip van Duivenbode

Projekt ukazuje, ako môže jeden mestský priestor plniť viacero funkcií naraz.

Počas bežných dní funguje ako športové a komunitné námestie s basketbalovým ihriskom a miestami na stretávanie. Pri intenzívnych dažďoch sa jeho nižšie položené časti zaplnia vodou a priestor sa dočasne mení na retenčnú nádrž, ktorá pomáha mestu zvládať príválové zrážky.

Podobný prístup systematicky rozvíja aj Kodaň, ktorá patrí medzi lídrov v pre-pájani klimatickej adaptácie a verejného priestoru. Projekt Grønningen-Bispeparken od kancelárie SLA transformoval približne 20 000 m² zanedbaného priestoru medzi bytovými domami na park schopný zachytiť viac než 3 000 m³ dažďovej vody. Osemnásť vegetačných depresíí – bioswales – zachytáva dažďovú vodu a postupne ju infiltruje do pôdy. Tieto prvky však nie sú len technickým riešením. V čase bez dažďa fungujú ako súčasť každodenného života štvrte – ako miesta na oddych, stretnutia či neformálnu hru detí.

Takéto projekty ukazujú dôležitý posun v plánovaní miest: infraštruktúra na vodu nemusí byť skrytá pod zemou. Môže

Kodaň, Grønningen-Bispeparken

Navrhnutý, aby dokázal zachytiť 3 000 m³ dažďovej vody v terénnych depresíách, ktoré v čase bez dažďa fungujú ako miesta na oddych, stretnutia či neformálnu hru detí.

Zdroj: <https://www.sla.dk/>

býť viditeľnou súčasťou verejného priestoru a zároveň zvyšovať jeho kvalitu.

AJ MALÉ PRIESTORY MÔŽU MAŤ VEĽKÝ VÝZNAM

Kodaň zároveň ukazuje, že kvalitný verejný priestor nemusí byť vždy veľký alebo reprezentatívny. Aj menšie susedské priestory môžu výrazne ovplyvniť každodennú kvalitu života.

Príkladom je Mellemrummet Park v štvrti Ørestad Syd. Vznikol na bývalom brownfelde medzi novými bytovými domami a jeho návrh vychádza z geológie územia, ktoré bolo kedysi morským dnom. Priestor je formovaný betónovými „ostrovmi“ odliatymi priamo do terénu, ktoré slúžia ako sedenie, herné prvky aj mestský mobiliár. Koncept parku podporuje pohyb, objavovanie a spontánnu hru – typ aktivity, ktorý sa na tradičných ihriskách objavuje čoraz menej. V horúcich dňoch sa park ochladzuje jemnou vodnou hmlou zo zabudovaných rozprašovačov a počas dažďa sa jeho stred môže dočasne naplniť vodou, čím pripomína historickú podobu územia.

Kodaň, Mellemrummet

Charakteristické betónové formy v parku pripomínajú malé skalnaté ostrovčeky. Boli odliate priamo do zeme, ktorá slúžila ako forma, čím vznikol reliéf s prirodzenou textúrou a geologickou stopou miesta.

Zdroj: <https://bogl.dk>

VEREJNÝ PRIESTOR AKO SÚČASŤ DEVELOPERSKÝCH PROJEKTOV

Podobný prístup sa postupne objavuje aj v projektoch súkromných developerov, ktorí si čoraz viac uvedomujú, že kvalita verejného priestoru je kľúčovým faktorom atraktivity bývania. V Bratislave vznikol v projekte Guthaus od developera Corwin vnútroblokový park, ktorý kombinuje zelené plochy, herné prvky a komunitné priestory pre obyvateľov.

„Reakcia na klimatickú zmenu nie je len o ekológii a udržateľnosti, ale aj o konkrétnych benefitoch pre ľudí, ktorí v nových budovách bývajú, pracujú alebo navštevujú ich verejné priestranstvá. Príkladom môže byť náš projekt Guthaus, ktorého zelené strechy a dažďová záhrada vytvárajú príjemnú mikroklimu. Nielenže zadržávajú dažďovú vodu v lokalite, takže nekončí v kanalizácii, ale zároveň ochladzujú svoje okolie. Trávnaté plochy Guthausu boli vlni v lete podľa termovízných meraní až o 22 stupňov chladnejšie než povrch parkoviska neďalekého supermarketu,“ hovorí Igor Bubeník, Head of Business Strategy v spoločnosti Corwin.

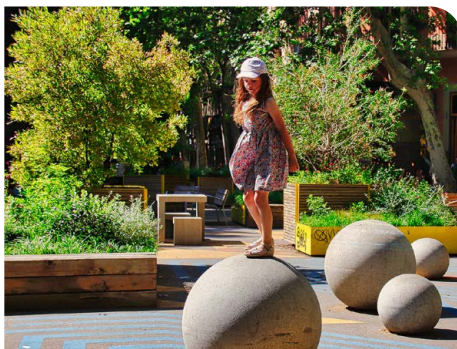
Dažďová záhrada v projekte Guthaus ukazuje, ako môže fungovať modro-zelená infraštruktúra. Zdroj: Corwin

OD KLIMATICKEJ ADAPTÁCIE K SOCIÁLNEJ KVALITE MESTA

Kvalita verejného priestoru však nie je len otázkou klimatickej odolnosti alebo biodiverzity. Rovnako dôležité je, aby tieto priestory reagovali na potreby rôznych skupín obyvateľov – detí, tínedžerov, seniorov či ľudí so zdravotným znevýhodnením. V mnohých mestách preto vznikajú stratégie, ktoré systematicky riešia, ako má verejný priestor podporovať každodenný život komunity.

Jedným z príkladov je Barcelona, ktorá v posledných rokoch rozvíja koncept hravého mesta. Program Ciutat Jugable sa

snaží o to, aby sa hra a spontánna aktivita detí stali prirodzenou súčasťou ulíc, parkov a námestí. Pri návrhu týchto priestorov sa testujú rôzne riešenia – od nových herných prvkov a mobiliára cez vegetačné úpravy až po spôsob organizácie dopravy v uliciach. Barcelona pritom často využíva pilotné projekty, v ktorých sa nové riešenia najprv overujú v praxi a až následne sa aplikujú vo väčšom meradle.

Mestský mobiliár v superbloku v Barcelone, ktorý je súčasťou stratégie mesta vytvárať viac priestoru na pobyt, pohyb a hru v uliciach. Zdroj, fotografia: RdA Suisse/Flickr (CC BY 2.0)

Podobný prístup možno nájsť aj vo Flámsku v Belgicku, kde organizácia Kind & Samenleving dlhodobo rozvíja koncept takzvanej hernej siete – Speelweefsel alebo Kindweefsel. Ten pomáha mestám systematicky plánovať priestory pre deti ako prepojenú štruktúru fungujúcu pre rôzne vekové skupiny – od batoliat po mladých ľudí. Metodika zdôrazňuje, že kvalitné mestské prostredie pre deti nevzniká len budovaním ihrísk. Rovnako dôležité sú bezpečné ulice, dostupné zelené plochy, miesta na stretávanie a možnosť samostatného pohybu po meste.

BEZPEČNÝ VEREJNÝ PRIESTOR AKO ZÁKLAD SAMOSTATNEJ MOBILITY

Podobnú filozofiu dnes postupne zavádzajú aj slovenské mestá. Sandra Štaselová, urbanistka a vedúca projektu Mesto pre deti v Metropolitnom inštitúte Bratislavy, zdôrazňuje význam bezpečného verejného priestoru pre samostatnú mobilitu detí:

„Deti sú najzraniteľnejší návštevníci verejného priestoru a nebezpečné ulice ich oberajú o nárok na samostatnú mobilitu. Autom chodí dnes do školy 44 % žiakov druhého stupňa základných škôl. Dôvodom, ktorý rodičia najčastejšie uvádzajú, je strach z nebezpečného dopravného priestoru. Ako slúži desaťročnému dieťaťu parádne športovisko vo vedľajšej štvrti, na ktoré ho rodičia nepustia samo? Inak pôsobí mesto očami trojročného dieťaťa, inak z pohľadu

zdravotne znevýhodneného človeka či z perspektívy seniora. Bezpečný a dostupný priestor však potrebujú všetky skupiny.“

Podobný prístup možno nájsť aj v Dubnici nad Váhom, ktorá sa v posledných rokoch systematicky venuje plánovaniu priestorov pre deti a mladých ľudí rôzneho veku.

„Pri tvorbe verejného priestoru sa snažíme premýšľať v širších súvislostiach – nielen o jednotlivých ihriskách, ale o celom systéme priestorov pre deti, tínedžerov aj rodiny. Každá veková skupina potrebuje trochu iný typ priestoru a aktivity,“ hovorí primátor mesta Peter Wolf.

LIVING LAB AKO SPÔSOB, AKO HLĎAŤ LEPŠIE RIEŠENIA

Skúsenosti z miest ako Rotterdam, Kodaň či Barcelona ukazujú, že kvalitný verejný priestor nevzniká náhodou. Je výsledkom dlhodobého experimentovania, testovania a spolupráce medzi samosprávou, odborníkmi, developermi aj samotnými obyvateľmi.

Účastníci workshopu v rámci projektu Urban Imprint v Grazi využívajú metódu LEGO® Serious Play na vizualizáciu vzťahu medzi technológiami, udržateľnosťou a mestským prostredím. Zdroj: <https://arqus-alliance.eu/>

Práve tento prístup stojí za konceptom Living Labs – mestských živých laboratórií, v ktorých sa nové riešenia testujú priamo v reálnom prostredí. Mestá, univerzity, firmy aj obyvatelia v nich spoločne overujú, ako nové riešenia fungujú v praxi: či sú bezpečné, inkluzívne a skutočne zlepšujú kvalitu života. V čase klimatickej zmeny, demografických premien a rastúcich nárokov na kvalitu života sa tak verejný priestor stáva jedným z najdôležitejších nástrojov, ktorými mestá formujú svoju budúcnosť.

Autorka: Jana Adamková
Odborný garant: Studio 21

Studio 21
VEREJNÝ PRIESTOR JE NAŠE IHRISKO

Štvrtá a posledná výzva Európskej urbánnej iniciatívy je spustená! Hľadáme mestá, ktoré majú inovatívne nápady, ako zlepšiť život vo svojom meste.

Štvrtá a posledná výzva Európskej urbánnej iniciatívy, zameraná na inovatívne akcie v mestách (EUI-IA Call 4), je spustená! Pre európske mestá je vyčlenených **60 miliónov eur**. Cieľom výzvy je podporiť mestské orgány v celej Európe pri testovaní malých lokálnych inovatívnych riešení mestských výziev.

Výzva v kocke:

- Oprávnené sú mestá od 25-tisíc obyvateľov alebo formálne či neformálne skupiny miest nad 25-tisíc obyvateľov.
- Maximálna alokácia na jeden projekt je 2 milióny eur (80 % financovanie z Európskeho fondu regionálneho rozvoja). Zapojené subjekty – partneri k tejto sume pridávajú svoje pomerné kofinancovanie vo výške 20 % rozpočtu. Spolu môže celkový rozpočet dosiahnuť až 2,5 mil. eur.
- Systém financovania umožňuje aj zálohové platby a zjednodušenú možnosť financovania.
- Výzva poskytuje široké tematické zameranie s kľúčovou témou Driving innovation at the local level.
- Projekt predpokladá zapojenie čisto lokálnych partnerov, nepožaduje sa medzinárodné zapojenie.
- Projekt sa vyhodnocuje, monitoruje a reportuje v anglickom jazyku prostredníctvom sekretariátu EUI, ktorý sídli vo Francúzsku.
- Očakáva sa podpora minimálne 30 projektov z celej Európy.
- Uzávierka výzvy je stanovená na 15. júna 2026.

Aké témy môžu v projekte mestá riešiť?

Témy inovačných aktivít sú v tejto výzve naozaj široké a vychádzajú z novej Agendy EÚ pre mestá a jej priorit:

1. Konkurencieschopnosť, digitalizácia, inovácie a investície
2. Sociálne začlenenie a rovnosť
3. Bezpečnosť, ochrana a pripravenosť
4. Cenovo dostupné, udržateľné, kvalitné a inkluzívne bývanie a budovy
5. Opatrenia v oblasti klímy, životného prostredia a čistej energie
6. Mobilita

Agenda EÚ pre mestá je strategický politický rámec udržateľného a integrovaného rozvoja miest. Jej cieľom je zlepšiť politiky, ktoré ovplyvňujú mestá, posilniť dialóg a uľahčiť prístup k podpore EÚ, pričom uznáva kľúčovú úlohu miest všetkých veľkostí pri stimulovaní rastu, inovácií, dekarbonizácie a sociálneho začlenenia. Agenda EÚ pre mestá navrhuje rad opatrení, ktoré sa majú realizovať v súčasnom programovom období 2021 – 2027 a v rámci viacročného finančného rámca 2028 – 2034, aby sa zabezpečilo, že mestá budú mať k dispozícii potrebné zdroje a usmernenia.

Na lokálnej úrovni je potrebný súlad projektových cieľov s prioritami a stratégiami vášho mesta.

Čo znamená inovácia vo výzve?

Inovácia vo výzve = úspešná implementácia nových nápadov.

Vítaná je kreatívna tvorba, príprava a testovanie experimentálnych riešení **v miestnom kontexte**, v reálnom mestskom prostredí, s potenciálom rozšírenia, ktorý má vplyv na občanov a prináša pridanú hodnotu.

Zámer by mal jasne vysvetľovať, prečo je dané riešenie vhodné pre vaše mesto. Obsah riešenia musí byť zrozumiteľný, realistický a realizovateľný v krátkom časovom rozsahu 24 mesiacov, s logickou súvislosťou medzi cieľmi, činnosťami, výstupmi a očakávanými výsledkami.

Mimoriadny dôraz sa kladie na zmysluplné zapojenie obyvateľov, občianskej spoločnosti, podnikov a miestnych inovačných ekosystémov.

Mesto vo svojom projektovom návrhu zároveň deklaruje pripravenosť a schopnosť zrealizovať projekt a byť hlavným partnerom. Problém a súčasná situácia, ktoré sa mesto rozhodlo riešiť, by mali byť jasne definované, podložené konkrétnymi, relevantnými údajmi, s jasne definovanými cieľmi a ukazovateľmi na meranie pokroku oproti súčasnej praxi. Projektový zámer by mal jasne vysvetliť, ako riešenie prinesie významné a trvalé zlepšenie pre mesto. Mesto by malo zároveň jasne uviesť zdroj inšpirácie, odkiaľ pochádza nápad – daná inovácia a riešenie.

Zapojenie partnerov

Okrem hlavného projektového riešiteľa (mesta) sa v projekte očakáva **zapojenie tzv. delivery partners** – partnerov na realizáciu, ktorí aktívne podporujú mestské orgány pri navrhovaní a implementácii ich inovačných riešení. Každý partner má vyčlenenú vlastnú časť rozpočtu. Príkladom môžu byť organizácie vo vlastníctve mesta, univerzity, tretí sektor, ale aj súkromný sektor.

V projekte sa predpokladá **vytvorenie miestneho ekosystému, mobilizácia relevantného konzorcia partnerov**, ktoré prinesie tematické odborné znalosti a vedomosti o konkrétnej otázke. Zapojenie medzinárodných partnerov sa nevyžaduje. Partnerstvá by mali byť čo najrozmanitejšie a v ideálnom prípade odzrkadľovať štvoritú špirálu (t. j. verejné orgány, priemysel, akademická obec a občianska spoločnosť). Odporúčaný počet partnerov je maximálne 6, ale podstatná je predovšetkým ich relevantnosť.

V projekte sa preto kladie dôraz na konkrétne identifikovanie cieľovej skupiny a zmapovanie zainteresovaných strán. Kto bude mať z projektu prospech? Zároveň by mala byť jasne preukázaná zmysluplná účasť zainteresovaných strán. Kedy a ako budú prispievať počas celého životného cyklu projektu (návrh, implementácia, hodnotenie)? Uprednostňuje sa otvorené riadenie, zdieľaná zodpovednosť a občian-

ska angažovanosť. Spoločné aktivity by mali jasne ovplyvňovať vývoj a testovanie riešenia.

Aký je systém financovania projektu?

Jedným z výrazných zjednodušení projektu je systém paušálnych súm, na ktoré má nárok mesto po schválení projektu. Tieto paušálne sumy pokrývajú úvod projektu – prípravnú a iniciačnú fázu, ako aj záverečnú administratívnu fázu ukončenia projektu. Celkovo poskytnutá suma je 47 500 eur vrátane pomernej sumy spolufinancovania mesta vo výške 20 %.

Počas dvojročnej implementačnej fázy sa **následne uplatňuje systém zálohových platieb**. Na začiatku je to úvodných 50 % rozpočtu, po vyúčtovaní nasleduje druhá zálohová platba vo výške 30 % rozpočtu. Záverečná platba 20 % sa realizuje systémom refundácie. Rozpočet projektu umožňuje 5 základných kategórií rozpočtu: personálne výdavky, kancelária a administratíva, cestovanie a ubytovanie, externé služby a vybavenie, ale aj infraštruktúra a stavebné práce.

Európska urbánna iniciatíva zároveň prináša výrazné **zjednodušenie vo forme vykazovania nákladov projektu**. Každý partner si už vo fáze predkladania žiadosti vyberá jednu z troch možností predkladania nákladov. Napríklad je tu možnosť 2, v ktorej predkladá reálne personálne výdavky, pričom všetky ostatné časti rozpočtu sa nepredkladajú, ale poskytujú sa vo forme takzvanej fixnej sadzby vo výške 40 % z predloženej sumy personálnych výdavkov. Okrem tejto možnosti EUI umožňuje ďalšie rozdielne typy vykazovania.

Žiadatelia môžu v prípade potreby a pri riadnom odôvodnení zahrnúť jednu alebo viacero investícií do príslušných pracovných balíkov.

Platí, že investície by sa mali v projekte predkladať len v rozsahu, v akom

sú potrebné na dosiahnutie výstupov a výsledkov projektu. V závislosti od povahy navrhovaných inovatívnych riešení by investície mali poskytovať základnú podporu (infraštruktúru a/alebo vybavenie) pre príslušný pracovný balík alebo výstupy projektu.

Časový harmonogram výzvy a projektu

Výzva bola vyhlásená 25. februára 2026 a potrvá do 15. júna 2026. V mesiaci november 2026 sa predpokladá nielen ukončenie vyhodnotenia predložených projektov, ale aj samotný začiatok úvodnej trojmesačnej iniciačnej fázy úspešných projektov, v rámci ktorej prebieha zmluvné zakotvenie projektu a partnerských vzťahov.

Aktivity a oprávnenosť výdavkov sú ohraničené v rámci implementačnej fázy v rozsahu 2 rokov. Bude spustená 1. marca 2027 a potrvá do konca februára 2029.

Prihláška sa podáva prostredníctvom elektronického formulára s finálnym nahraním podpisu oficiálneho zástupcu mesta. Elektronický formulár možno prepnúť do slovenského jazyka. Prácu na žiadosti v elektronickom formulári možno priebežne ukladať, pričom na jednej žiadosti môže pracovať viacero používateľov. Jednotlivé okienka obsahujú vysvetlenie a majú obmedzený rozsah znakov. Formulár vo wordovom formáte s inštrukciami je zároveň dostupný na stránke výzvy.

Kde hľadať inšpiráciu?

Na stránke EUI sa môžete inšpirovať projektmi a témami miest z predchádzajúcich výziev, ktoré sú aktuálne v realizácii. Medzi nimi je aj jediné úspešné slovenské mesto – Košice.

Mesto Košice a projekt SAM-SUD

Projekt SAM-SUD (Smart Asset Management for Sustainable Urban Development) bol vybraný medzi 20 najlepších spomedzi 120 návrhov z celej Európy. Spolu s partnermi Creative Industry Košice (CIKE), K13 – Košické kultúrne centrá, východné pobrežie, Technická univerzita v Košiciach, Geodetica a Kajo, s. r. o.

Jedným z hlavných výstupov projektu bude vznik digitálneho nástroja na správu verejných budov, ktorý pomôže systematicky vyhodnocovať stav majetku mesta, jeho využitie a potenciál

Zdroj: mesto Košice

transformácie s ohľadom na energetickú efektívnosť. Zároveň na Magistráte mesta Košice vznikne nové oddelenie pre správu verejných budov, ktoré bude zabezpečovať profesionálny manažment týchto priestorov. Na dosiahnutie klimatických cieľov projekt zahŕňa zelené technológie a inteligentné senzory IoT. Tieto budú pilotne otestované pri renovácii mestskej budovy Hlavná 57. Projekt predpokladá prepojenie najnovších technologických prístupov (vrátane satelitného snímkovania a mobilného mapovania) s participáciou obyvateľov mesta, ktorí budú môcť aktívne prispievať svojimi návrhmi na nové využitie budov.

Celková výška rozpočtu je **6 089 000 eur** (4 870 894 eur financovaných z grantu). Projekt trvá 42 mesiacov od 1. 10. 2025 do 31. 3. 2029.

Kde hľadať informácie?

Podklady k aktuálnej výzve:

<https://www.urban-initiative.eu/calls-proposals/fourth-call-proposals-innovative-actions>

Slovenská podstránka EUI:

<https://www.urban-initiative.eu/urban-contact-points/slovakia>

Sociálne siete:

FB: [Urbact & EUI Slovensko](#)

LinkedIn: [EUI & URBACT Slovensko](#)

Ing. Veronika Čevelová
Kontaktný bod pre Európsku urbánnu iniciatívu na Slovensku
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky
urban@mirri.gov.sk
+421 2 20 92 8547

Ked' sa riešenia skúšajú priamo v praxi: živé laboratóriá v európskych misiách

Zdroj: Freepik.com

Koncept živých laboratórií (Living Labs) nie je v európskych misiách len teoretickou myšlienkou. Naopak, predstavuje jeden z kľúčových spôsobov, ako prepájať výskum, inovácie a praktické riadenie miest. Regióny, mestá, ale i obce sa tak postupne menia na miesta experimentovania a inovácií, kde sa nové prístupy najskôr testujú v praxi a až následne rozširujú do ďalších regiónov.

MISIA 100 KLIMATICKY NEUTRÁLNYCH A INTELIGENTNÝCH MIEST

Misia má ambiciózný cieľ: pomôcť vybraným európskym mestám dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2030. Zároveň majú tieto mestá slúžiť ako **inovačné centrá a experimentálne prostredia**, ktoré pomôžu ostatným mestám v Európe nasledovať rovnakú cestu do roku 2050. Práve preto sa v rámci tejto misie čoraz častejšie využíva aj prístup živých laboratórií, Living Labs. Mestá v nich testujú nové riešenia napríklad v oblasti:

- energetiky a mestských energetických systémov,
- udržateľnej mobility,
- klimaticky odolnej infraštruktúry,
- transformácie verejných priestorov atď.

Takéto experimentovanie umožňuje samosprávam overovať, ktoré riešenia

fungujú najlepšie v konkrétnych miestnych podmienkach.

MESTSKÉ ŽIVÉ LABORATÓRIÁ (URBAN LIVING LABS)

Urban Living Labs podporujú spoluprácu medzi mestami, aby si mohli navzájom vymieňať skúsenosti a prenášať úspešné riešenia do podobných mestských prostredí.

PROJEKT CLIMABOROUGH A URBAN LIVING LABS V PRAXI

Mestá (pilotné mestá) zapojené v projekte testujú nové nástroje klimatickej transformácie – napríklad ClimHub alebo Climate Sandbox. Tento prístup umožňuje experimentovanie, spoluvytváranie riešení s miestnymi aktérmi a ich testovanie v reálnom mestskom prostredí, čo zodpovedá metodike Urban Living Labs. Navyše tento

projekt má ambíciu preklenúť priepasť medzi návrhom a implementáciou mestských inovácií, najmä vzhľadom na klimatické zmeny a z nich vyplývajúce potreby adaptácie a zmierňovania.

V projekte CLIMABOROUGH sa testujú konkrétne tri nové prístupy, ktoré majú mestám a obciam pomôcť lepšie reagovať na klimatické zmeny.

Climate Sandbox je prostredie, v ktorom môžu mestá a obce jednoduchšie skúšať nové riešenia na ochranu klímy. Znamená to napríklad, že sa vytvoria podmienky, aby bolo možné rýchlejšie testovať nové technológie alebo nápady, ktoré pomáhajú znižovať emisie alebo lepšie sa prispôbiť extrémnemu počasiu.

ClimHub je platforma spolupráce, ktorá prepája samosprávy, odborníkov, firmy a startupy. Spoločne hľadajú a testujú nové riešenia pre mestá a obce. Cieľom je, aby sa dobré nápady a overené riešenia mohli rýchlejšie šíriť aj do ďalších miest a regiónov.

Climate Service predstavuje nástroje, ktoré pomáhajú premeniť klimatické údaje na praktické informácie pri rozhodovaní. Ide napríklad o predpovede, analýzy, odporúčania alebo hodnotenia, ktoré môžu samosprávam pomôcť lepšie plánovať opatrenia na zvládanie klimatických zmien.

Podobný prístup využíva aj ďalšia misia programu Horizon Europe – Adaptácia na zmenu klímy.

MISIA ADAPTÁCIA NA ZMENU KLÍMY: RIEŠENIA TESTOVANÉ V REÁLNYCH REGIÓNOCH

Podobný prístup využíva aj táto misia, ktorá sa zameriava na zvyšovanie odolnosti regiónov a miest voči vplyvom klimatickej zmeny. Mnohé projekty tejto misie vytvárajú tzv. regionálne alebo tematické Living Labs, v ktorých sa testujú adaptačné opatrenia v spolupráci s miestnymi komunitami, samosprávami a výskumnými organizáciami. Aj keď každé územie čelí iným klimatickým rizikám, princíp je rovnaký: riešenia nevznikajú izolovane v laboratóriách, ale v úzkej spolupráci s ľuďmi, ktorí budú tieto opatrenia v praxi využívať.

Príkladom je projekt **FARCLIMATE**, v rámci ktorého sú spoluvytvárané riešenia odolnosti voči klíme prostredníctvom živých laboratórií. Projekt tak využíva sieť živých laboratórií v rôznych typoch regiónov – od poľnohospodárskej krajiny cez lesné až po pobrežné oblasti. V týchto laborató-

riách miestne komunity spolu s vedcami testujú riešenia na zvládanie extrémnych prejavov počasia, ochranu ekosystémov alebo hospodárenie s vodou.

LOKÁLNE ŽIVÉ LABORATÓRIÁ (LOCAL LIVING LABS)

Lokálne živé laboratóriá sú reálne, participatívne prostredia, kde sa zainteresované strany (vrátane občanov, vedcov, tvorcov politik a miestnych samospráv) stretávajú, aby spoločne vytvárali, testovali a zdokonaľovali inovatívne riešenia spoločenských výziev. Pri aplikácii na adaptáciu na zmenu klímy sa tieto laboratóriá stávajú obzvlášť účinnými, pretože inovácie zakladajú na reálnych podmienkach a špecifických potrebách komunity. Takýto prístup ukazuje, akú úlohu môžu živé laboratóriá zohrávať pri hľadaní praktických riešení klimatických výziev.

Takéto živé laboratóriá majú veľkú výhodu v tom, že dokážu navrhovať riešenia prispôbené konkrétnemu prostrediu. Každé z nich odráža špecifické environmentálne podmienky aj kultúrny kontext daného regiónu, vďaka čomu sú testované klimatické opatrenia nielen technicky vhodné, ale aj sociálne a ekonomicky realizovateľné pre miestne komunity.

Dôležitou súčasťou tohto prístupu je aj zapojenie obyvateľov do procesu tvorby riešení. Komunity sa tak nestávajú len príjemcami opatrení, ale aktívne sa podieľajú na ich navrhovaní a testovaní.

Tento spoločný proces posilňuje dôveru, uľahčuje prijatie nových riešení a zvyšuje ich dlhodobú udržateľnosť.

RIEŠENIA, KTORÉ MÔŽU POMÔCŤ AJ ĎALŠÍM MESTÁM A OBCIAM

Skúsenosti získané v jednotlivých živých laboratóriách možno zároveň prenášať aj do ďalších regiónov s podobnými klimatickými výzvami. Riešenia overené napríklad vo vidieckych alebo pobrežných oblastiach sa tak môžu prispôsobiť iným územiám, čím sa postupne vytvára širšia sieť klimatickej odolnosti naprieč Európou.

Prístup živých laboratórií ukazuje, že riešenia klimatických výziev nemusia vznikáť len na úrovni veľkých miest alebo výskumných projektov. Aj menšie mestá a obce môžu byť miestom, kde sa nové prístupy testujú a prispôbujú miestnym podmienkam. Spolupráca samospráv, odborníkov a miestnych komunit tak môže priniesť praktické riešenia, ktoré zlepšujú kvalitu života obyvateľov a zároveň pomáhajú pripraviť naše regióny na budúce klimatické výzvy.

Erika Jankajová, kontaktný bod Misie EÚ a koordinátorka EÚ partnerstiev, CVTI SR

Zdroj: <https://farclimate-project.eu/>, <https://climaborough.eu/the-project/>

WP2: CASE STUDIES DEVELOPMENT

CASE STUDIES: CO-CREATING CLIMATE-RESILIENT SOLUTIONS THROUGH LIVING LABS

LOCAL CHALLENGE

Many regions in Europe face climate impacts, but solutions often fail because local actors are not involved. Communities need simple ways to work together and test adaptation solutions in real-life conditions.

CO-CREATED PRACTICE

WP2 promotes Living Labs as collaborative spaces where farmers, fishers, forest owners, public authorities, researchers, and citizens co-create and test climate adaptation solutions directly in their territories.

1

5

WHERE IT APPLIES

This approach can be applied in other regions facing climate impacts, especially where agriculture, forestry, or fisheries are important. Living Labs can be adapted to different local contexts while keeping the same collaborative model.

2

4

BENEFITS & IMPACT

Local actors become active decision-makers. Solutions are more practical, better adapted to local needs, and more likely to last over time, strengthening trust and climate resilience.

3

HOW THE COMMUNITY IMPLEMENTS IT

Communities receive basic training on the Living Lab approach, identify key local actors, and jointly define goals and actions. Solutions are tested, improved, monitored using simple indicators, and finally shared with others

V Humennom sa deti materských škôl spolu so Spievankovom učili triediť odpad

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS) v spolupráci so Správcou zálohového systému a Spievankovom aj v tomto kalendárnom roku pokračujú v úspešnej aktivite Škola zálohovania a triedenia pre najmenších.

V pondelok 23. februára 2026 spoločne zavítali do členského mesta ZMOS Humenné, kde pre viac ako tristo detí materských škôl a prvákov základných škôl, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Humenné, priniesli túto zaujímavú envirovýchovnú aktivitu.

Táto aktivita bola špeciálne vytvorená v rámci projektu Spievankovo pre deti materských škôl a prvé ročníky základných škôl. Deti prostredníctvom rozprávkového predstavenia s názvom Letíme k vám spolu so Spievankovom spoznávali, ako funguje svet zálohovania a triedenia plastových fľaš a plechoviek, a mohli si vyskúšať aj „zázračný zálohomať“.

Deťom sa na pódiu na úvod prihovorili primátor mesta Miloš Meričko a František Mažerík za Správcu zálohového systému Slovensko zálohuje.

Predstavenie sa nieslo v hravej a interaktívnej atmosfére. Deti spievali piesne, zapájali sa do programu na pódiu a na záver si samy vhodným prázdnym fľaš a plechoviek do zálohomaťu vyskúšali, ako funguje systém zálohovania v praxi a ako môžu prispieť k ochrane prostredia okolo nás.

Je dôležité uviesť, že ak deťom už v materských školách hravou formou ukážeme, prečo je dôležité chrániť životné prostredie, vychovávať zodpovednú generáciu, ktorá bude vedieť tieto hodnoty prenášať ďalej. Tento projekt je príkladom, ako môže samospráva spolupracovať s partnermi a prinášať riešenia, ktoré zlepšujú kvalitu života.

ZMOS na rokovaní v Národnej rade SR o regulácii parkovania

Na pôde Národnej rady SR sa pod vedením jej predsedu Richarda Rašiho konalo stretnutie k záverom Generálnej prokuratúry SR o regulácii parkovania v obciach a mestách.

ZMOS na stretnutí zastupoval podpredseda Komory miest a starosta Ružinova Martin Chren spolu s odborným expertom pre legislatívu Kancelárie ZMOS Tomášom Tahotným.

Stretnutie sa v pondelok 23. februára 2026 zúčastnili zástupcovia Ministerstva vnútra SR Martin Birnstein, štátny tajomník Ministerstva

vnútra SR Michal Kaliňák, prokurátor Generálnej prokuratúry SR Peter Mihál, za Ministerstvo dopravy SR Peter Považan a za Ministerstvo financií SR Marek Kulka.

Účastníci stretnutia zhodnotili súčasný stav a predstavili možné riešenia do budúcnosti tak, aby sa pravidlá zjednotili a odstránili možné nezákonnosti vo VZN. Stretnutie zakončila diskusia spolu s prítomnými hosťami, ktorí sa venovali konkrétnym problémom a otázkam „parkovacej politiky“.

ZMOS sa zapojil do odbornej diskusie o Vízii Slovensko 2040

Zástupcovia Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS) sa zúčastnili odborného okrúhleho stola k príprave strategického dokumentu Vízia Slovensko 2040.

Stretnutie sa konalo v stredu 25. februára 2026 v priestoroch Slovenskej akadémie vied v Bratislave a bolo zamerané na diskusiu o treťom pilieri Udržateľná krajina (zelená a energetická transformácia, mobilita).

Predložené materiály predstavovali pracovnú verziu strategických tém a rámcových

priorít, ktoré majú formovať smerovanie Slovenska do roku 2040 v oblasti dekarbonizácie, adaptácie na zmenu klímy, energetiky, obchodného hospodárstva, dopravy a agropotravinovej bezpečnosti.

ZMOS víta otvorenie odbornej diskusie o Vízii Slovensko 2040 a deklaruje pripravenosť aktívne spolupracovať pri tvorbe aj implementácii strategických priorít. Úspech transformácie Slovenska bude závisieť od partnerskej spolupráce štátu, regiónov a miestnej samosprávy.

Rokovali sme so Slovenským plynárenským a naftovým zväzom

Viacere témy boli predmetom rokovania predsedu ZMOS Jozefa Božika s Richardom Kvasňovským, výkonným riaditeľom Slovenského plynárenského a naftového zväzu.

„Hovorili sme o aktuálnej situácii s cenami plynu, ktorá sa odvodzuje od vojenskej situácie na Blízkom východe. Tá prudko zvýšila za jeden deň cenu plynu na svetových trhoch s dosahom na ekonomiku každého štátu,“ ozrejmil predseda ZMOS Jozef Božik.

Zároveň prebrali aj spoločný postup oboch organizácií pri nadchádzajúcom rokovaní Hospodárskej a sociálnej rady SR (tripartity). „Chceme zabrániť zvýšeniu nákladov na rekonštrukcie rodinných domov z titulu obmedzení používania plynu pri vykurovaní,“ dodal predseda ZMOS Jozef Božik po rokovaní, ktoré sa v priestoroch Mestského úradu v Partizánskom konalo v utorok 3. marca 2026.

Autor: Michal Paška, Združenie miest a obcí Slovenska

Centrum excelentnosti – SPŠE v Prešove

Celkovo 18 stredných odborných škôl bolo vybraných do projektu centier excelentnosti. Medzi nimi aj prešovská stredná priemyselná škola elektrotechnická, ktorá sa každoročne umiestňuje na popredných priečkach v hodnotení škôl. Po implementácii projektu by mala byť lídrom v poskytovaní odbornej kvalifikácie v oblasti elektrotechniky.

Projekt Centier excelentnosti

Centrum excelentnosti - SPŠE v Prešove

Líder v poskytovaní odbornej kvalifikácie v oblasti elektrotechniky.

SPŠE v Prešove je jednou z osemnástich stredných škôl z celého Slovenska a zároveň jedinou školou z Prešovského kraja, ktorá bola do projektu vybraná.

Viac informácií
<https://www.spse-po.sk/centrum-excelentnosti>

Spolufinancovaný Európskou úniou

PROGRAM SLOVENSKO

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VÝSKUMU, VÝVOJA A MLÁDEŽE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PREŠOVSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

Stredná priemyselná škola elektrotechnická (SPŠE) v Prešove vstupuje do národného projektu s názvom Centrá excelentnosti. Schválili to krajskí poslanci na svojom prvom tohtoročnom zasadnutí v pondelok 10. februára. **SPŠE v Prešove je jednou z osemnástich stredných škôl z celého Slovenska a zároveň jedinou školou z Prešovského kraja, ktorá bola do projektu vybraná.** Škola ako centrum excelentnosti by mala byť výkladnou skriňou relevantného sektora hospodárstva, v tomto prípade v oblasti elektrotechniky. Okrem iného bude klásť dôraz na neustály rozvoj a vzdelávanie pedagogických zamestnancov, inovácie vo vzdelávaní, digitalizáciu, podporu inklúzie, zelené riešenia a udržateľnosť. Posilní sa spolupráca s partnermi a do vyučovacieho procesu významným spôsobom vstúpia zamestnávateľia, čím sa vytvorí synergia štátnej inštitúcie, školy, samosprávneho kraja, stavovských a profesijných organizácií a zamestnávateľov. Po implementácii projektu by mala škola presahovať rámec bežného poskytovania odbornej kvalifikácie a predstavovať jasné a preukázané líderstvo vo svojich vzdelávacích aktivitách. Mala by byť vzorovou, inovatívnou a inšpiratívnou školou v porovnaní s bežnou strednou odbornou školou.

V rámci synergetickej výzvy na podporu pilotných centier excelentnosti odborného vzdelávania a prípravy by malo na škole pribudnúť špičkové moderné vybavenie laboratórií a učební. Z celkovej alokácie 25 miliónov eur vyčlenenej pre vybrané stredné

odborné školy Prešovský samosprávny kraj predpokladá, že získa pre školu v rámci tejto výzvy podporu v hodnote zhruba dva milióny eur. Na financovanie by sa mal následne spolupodieľať ôsmimi percentami.

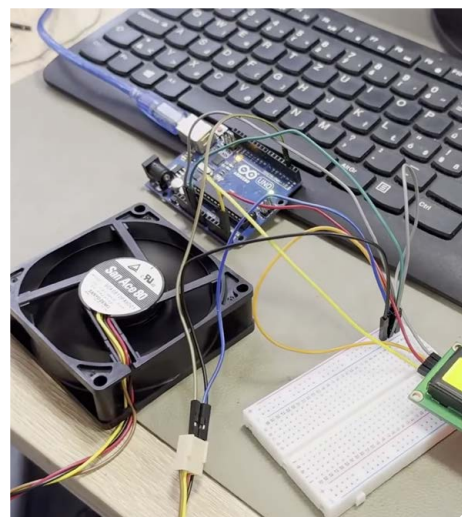
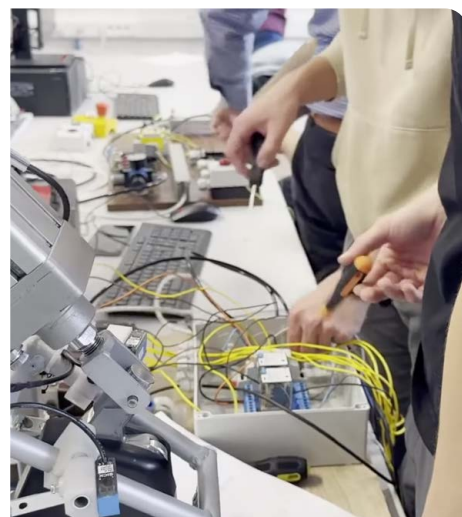
Podporou vzniku a prípravy centier excelentnosti odborného vzdelávania a investíciami do modernizácie pilotných centier projekt prispeje k zvýšeniu kvality a dostupnosti služieb v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania, ktoré budú centrá excelentnosti zabezpečovať v jednotlivých sektoroch hospodárstva.

Ekosystém excelentnosti pre odborné vzdelávanie a prípravu žiakov

PROGRAM CEOVP

Konferencia EKOSYSTÉM EXCELENTNOSTI pre odborné vzdelávanie a prípravu žiakov sa uskutočnila 27. novembra 2025 v priestoroch Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Prešove. Podujatie bolo zamerané na podporu excelentnosti v odbornom vzdelávaní, prepojenie škôl so zamestnávateľmi, univerzitami a prezentáciu najnovších trendov v sektore elektrotechniky. Účastníci sa mohli tešiť na vystúpenia odborníkov z oblasti školstva a legislatívy, diskusie o kultúre excelentnosti a partnerskom ekosystéme medzi základnými, strednými a vysokými školami, ako aj na témy angažovanosti žiakov v procese rozvoja. Konferencia ponúkla priestor na výmenu skúseností, inšpiráciu a budovanie spolupráce.

Zdroj: www.spse-po.sk

Rada partnerstva KK: Ďalších takmer 7,5 mil. eur pre 25 projektov z eurofondov

Rada partnerstva Košického kraja (KK) dnes schválila ďalší balík investícií z európskych zdrojov v aktuálnom programovom období 2021 – 2027. Ráta s podporou takmer 7,5 mil. eur pre 25 projektov, ktoré zásadne pozdvihnú kvalitu života v regiónoch.

„Košický samosprávny kraj patril v rokoch 2024 a 2025 k lídrom v počte schválených projektových zámerov v rámci integrovaných územných investícií a v počte predložených žiadostí o nenávratný finančný príspevok patrí medzi kraje s najvyššou aktivitou hneď za Prešovským samosprávnym krajom. Existujú objektívne dôvody, prečo je čerpanie eurofondov na Slovensku komplikované, ale v Košickom kraji sme aj v tejto situácii vyťažili maximum,“ uviedol predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka.

Eurofondy smerujú do celého kraja

Významná podpora smeruje na modernizáciu Základnej školy v Jaklovcich, rekonštrukciu a vybavenie komunitného centra v Kazimíre, obnovu čističky odpadových vôd v Nálepkove, ale i rekonštrukciu a prístavbu Základnej umeleckej školy v Smižanoch. V Kaľave budú mať vďaka eurofondom verejný vodovod. Na modernizáciu ciest sa môžu tešiť v Komárovciach, Bohdanovciach, Čakanovciach, Bačke, ale aj Helcmanovciach, Smižanoch, Rakovnici a Spišských Tomášovciach.

Rada partnerstva odklepla aj investíciu do detského ihriska v Malom Kamenci. Ekologickejšie nakladať s odpadmi budú vďaka eurofondom v Janíku, Malých Trakanoch a Kechneci. Vodozádržné opatrenia pribudnú v parku v Lieskovanoch.

V prípade projektov Košického samosprávneho kraja budú investície smerovať do rekonštrukcie mosta M1843 cez potok Trnávka v obci Vojčice a do Krajského centra sociálnych služieb Zemplín, kde v meste Strážske vznikne nové zariadenie podporovaného bývania komunitného typu s kapacitou 12 miest, ktoré pomôže rozšíriť dostupnosť sociálnych služieb v regióne a podporí prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť.

Čo je rada partnerstva?

Rada partnerstva je platforma, v ktorej spolupracujú zástupcovia samospráv, štátu, podnikateľského sektora, školstva aj občianskej spoločnosti. Spoločne rozhodujú o tom, ktoré projekty získajú podporu z európskych fondov tak, aby reagovali na reálne potreby územia.

Košický samosprávny kraj v tomto procese zohráva kľúčovú úlohu. Koordinuje prípravu regionálnej investičnej stratégie, nastavuje priority rozvoja a zabezpečuje, aby investície boli vyvážené naprieč všetkými regiónmi kraja.

Košický kraj rozhybe 290 nových projektov

V aktuálnom programovom období 2021 – 2027 disponuje Rada partnerstva Košického kraja alokáciou 254,4 mil. eur. Peniaze do dnešného dňa rozdelila medzi 290 projektov, v ktorých je viazaných 218,9 mil. eur. O zvyšnej alokácii sa rozhodne ešte tento rok. Investície smerujú do dopravy, školstva, verejných budov, voľdárskej infraštruktúry, športu, verejných priestorov aj kultúry a cestovného ruchu.

Zdroj: www.kosickazupa.sk

PETRŽALKA:

Vieme prispieť skúsenosťami, ktoré môžu byť užitočné aj pre iné mestá

Vyššia efektivita, automatizácia, využívanie dát – to všetko si Petržalka sľubuje od zavádzania inteligentných riešení. Čerpať chce aj zo skúsenosti Smart Cities klubu – mestská časť Bratislavy je jeho novým členom. „Môžeme sa inšpirovať, ale i sami zdieľať naše poznatky,“ hovorí petržalský starosta Ján Hrčka.

Čo očakávate od členstva v Smart Cities klube?

Smart Cities klub nám poskytne široké spektrum možností, ako sa nielen inšpirovať, ale aj zdieľať naše skúsenosti s implementáciou smart riešení v samospráve. Aktuálne sa pomerne úspešne venujeme energetickej efektívnosti budov, sprístupňovaniu športovísk na diaľku či revitalizácii verejných priestranstiev s ohľadom na potreby miestnych obyvateľov a dlhodobú udržateľnosť. Verím, že vďaka tejto spolupráci budú všetky tieto agendy na našom zelenom sídlisku „smart“.

Aké smart riešenia už v Petržalke využívate? Môžete povedať príklad úspešnej implementácie?

Smart riešenia dokážu v čase klesajúcej pôrodnosti a starnutia obyvateľstva výrazne zefektívniť prácu samosprávy. V Petržalke napríklad postupne inštalujeme kamerové a ďalšie inteligentné systémy, ktoré sú dôležité nielen z pohľadu bezpečnosti, ale aj pre potreby dátovej analýzy a automatizácie.

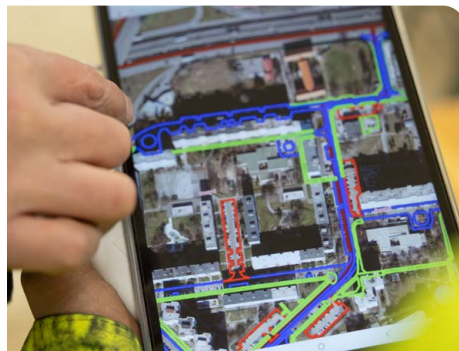
Tam, kde boli v minulosti potrební napríklad dvaja ľudia len na otváranie dverí a registráciu pri vstupe do bazéna, dnes už všetko prebieha online. Kolegovia sa tak môžu venovať iným dôležitým činnostiam, ktoré predtým – vzhľadom na limitované rozpočty a náklady na pracovnú silu – nebolo možné vykonávať vôbec alebo v požadovanej kvalite.

Turnikety na miestnom úrade, zdroj: Petržalka

Viete podobnú automatizáciu využiť aj v iných oblastiach?

Podobný problém sa v budúcnosti bude čoraz častejšie objavovať napríklad v zariadeniach sociálnych služieb. Ľudské kapacity budú čoraz vyťaženejšie v samotnej starostlivosti o seniorov. Budeme preto musieť vo väčšej miere automatizovať administratívne a ďalšie podporné činnosti.

Zimná údržba, zdroj: Petržalka

Aké ďalšie inteligentné riešenia plánujete priniesť do Petržalky v najbližších rokoch?

Máme rozpracovaných viacero projektov. Radi by sme ďalej zvyšovali efektivitu údržby pri správe verejných priestranstiev. Petržalka je počtom obyvateľov de facto tretie najväčšie slovenské mesto. Aj preto musíme kapacity našej údržby využívať rozumne. Denne riešime stovky podnetov, takže si potrebujeme určiť priority. Aj z toho dôvodu sme všetky vozidlá vybavili GPS systémami.

Počas ostatnej zimnej sezóny sme začali v teréne využívať aj tablety. Vieme tak v reálnom čase označovať úseky chodníkov, ciest a parkovísk, ktoré už boli odhrnuté či posypané.

Tento rok plánujeme podobné inovácie zaviesť aj do ďalších činností, ako sú odvoz odpadu, kosenie či orezy stromov. Získané dáta navyše chceme analyzovať, aby sme mohli tieto procesy optimalizovať.

Ján Hrčka, starosta mestskej časti Bratislava-Petržalka

Keď vieme, koľko jednotlivé činnosti zvyčajne trvajú a kde je náš zásah potrebný najčastejšie, dokážeme sa na problémy pozerieť komplexnejšie. Vyhne sa tak duplicitám a šetríme čas. Okrem toho dokážeme identifikovať a riešiť nielen akútne problémy, ale prinášať aj dlhodobé riešenia.

Môžete uviesť konkrétny príklad?

Keď vidíme, že nejaký chodník nie je počas zimy dlhodobo udržiavaný napríklad pre zlý stav asfaltu, na jar dostane prioritu v rámci opráv povrchov. Dlhoročný problém tak môže zmiznúť v priebehu niekoľkých mesiacov.

S akými hlavnými problémami sa Petržalka dlhodobo stretáva?

Veľkým problémom je, samozrejme, parkovanie. V Bratislave však existuje dvojúrovňová samospráva a hlavné mesto sa rozhodlo, že túto agendu bude riešiť primárne samo.

Petržalka ako mestská časť preto už nemá potrebné kompetencie ani rozpočty na to, aby sa tejto problematike venovala. Vidím však veľký priestor na to, aby sa napríklad na magistráte pozreli na dáta z nášho dočasného parkovacieho systému, ktorý prevádzkujeme už viac ako šesť rokov. Tieto dáta by mohli pomôcť identifikovať kľúčové poznatky, vďaka ktorým by bolo možné vyhnúť sa podobným chybám pri zavádzaní trvalého parkovacieho systému. Zároveň by mohli priniesť potrebné vylepšenia celomestského riešenia už vopred, nie až reaktívne po kritike zo strany obyvateľov.

Aj v tomto ohľade môže byť Smart Cities klub užitočný – vieme prispieť skúsenosťami z Petržalky, z ktorých môžu benefitovať aj iné mestá.

Autorka: Petra Rummelová

Na rozdiel od Číny sa orientujeme na proces, nie výsledok

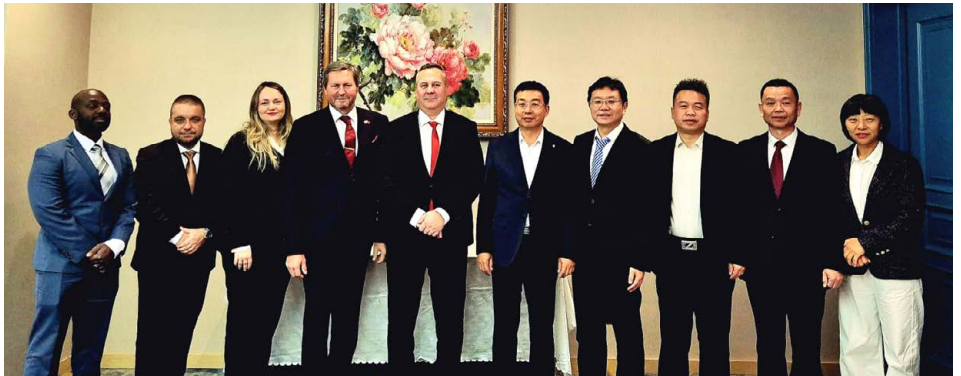
„Pozerali sme sa na západ a Čína nám zatiaľ utiekla,“ myslí si primátor Michaloviec. Miroslav Dufinec navštívil viackrát čínske mestá, aby v nich hľadal potenciálnych partnerov a investorov pre mesto i celý zemplínsky región. „Pre Michalovce je určite zaujímavé inšpirovať sa elektromobilitou a zdieľanou dopravou existujúcou v čínskych mestách,“ hovorí primátor.

Čínske spoločnosti majú dlhodobý záujem investovať v strednej Európe. Čo je podľa vás hlavný dôvod?

Ešte pred niekoľkými rokmi platilo, že Čína vyrába všetko a veľmi lacno. Predstava čínskeho investora v Európskej únii bola považovaná za naivnú, keďže doma by vedel vyrábať omnoho výhodnejšie. Dnes je situácia diametrálne odlišná. Čínski podnikatelia pochopili, že EÚ sa bude výrobkom z Číny brániť, či už uvažovaním vysokých ciel, alebo tým, že bude sťažovať vstup ich výrobkov na európsky trh prostredníctvom rôznych certifikátov konformity. To je dôvod, prečo sa čínskym investorom často oplatí prísť do Európy. Ak zainvestujú do výrobného podniku a začnú tu vyrábať, napriek vyššej cene sú už „európskym výrobcom“ s „európskym výrobkom“, ktorý nepotrebuje žiadne ďalšie schvaľovania a clá.

Podľa dostupných informácií v Číne dokonca majú špecifický schvaľovací systém pre zahraničné investície. Stretli ste sa počas svojej návštevy s podobným mechanizmom? Ako tento proces funguje v praxi?

Na to, aby investori z Číny prišli na Slovensko, potrebujú podľa mojich informácií aj politickú podporu. Ak ju získajú práve v Európskej únii, ktorá deklaruje, že si na svojom území želá konkrétnu čínsku investíciu, potom s takouto politickou podporou môžu požiadať prostredníctvom svojich mechanizmov politickú stranu a štát o financovanie takýchto investícií. Je to presne to, čo robíme my, keď žiadame o eurofondy. Ich podnikatelia žiadajú o príspevok štátu pri investíciách do zahraničia. Štát takéto peniaze má a rád ich podnikateľom a investorom poskytne, keďže cíti potenciál vývozu čínskeho know-how a čínskych produktov do sveta.

Prinášate z Číny aj konkrétne dobré správy pre región Zemplína? Podarilo sa prebudiť záujem potenciálnych investorov o Michalovce alebo širší región?

Čínu som prvýkrát ako primátor navštívil v lete 2024. Mal som viacero stretnutí, ktorých témou bola prezentácia nášho mesta a regiónu pre rôznych čínskych investorov, ale aj pre členov Komunistickej strany Číny. Práve vtedy som mal možnosť zoznámiť sa s mechanizmom, ktorý čínskym investorom umožňuje veľmi efektívne sa etablovať na svetových či európskych trhoch.

O čom konkrétne ste sa rozprávali?

Snažil som sa predstaviť náš región s dôrazom na blízkosť slovensko-ukrajinskej hranice, čo prináša veľký potenciál budúceho rozvoja. Hovoril som aj o potenciálnom rozvoji cestovného ruchu vzhľadom na blízkosť Zemplínskej šíravy, ktorá už 60 rokov láka turistov z celej Európy. Predostrel som čínskym partnerom nápad výstavby zábavného parku, ktorý by pomohol cestovnému ruchu, ale aj zamestnanosti v našom regióne. Najbližší takýto zábavný park je totiž v Poľsku, kým na Slovensku, ale aj na Ukrajine, v Maďarsku či v Česku niečo také absolútne absentuje. Takisto som sa snažil poukázať na brownfieldy, ktoré v našom meste máme a ktoré sú k dispozícii akýmkoľvek investorom, ktorí by si vedeli predstaviť svoje podnikanie práve v tejto časti Európy. Ostali sme s čínskymi partnermi v kontakte. Na moje prekvapenie mi ani nie mesiac po mojom návrate predstavili projekt obrovského zábavného parku, ktorý už pred niekoľkými rokmi zrealizovali na predmestí Berlína v Nemecku. Bohužiaľ, narazil som na nedostatočnú kapacitu voľných pozemkov potrebných na takú rozsiahlu investíciu. Investície menšieho charakteru, ktoré som

predstavoval ako predpripravené v oblasti Zemplínskej šíravy, zas neboli dostatočne lukratívne a zaujímavé na možné investície zo strany Číny.

Do Číny ste sa neskôr vrátili. S akým výsledkom?

Čínu som navštívil aj v roku 2025. Aj na základe skúseností z predchádzajúcej návštevy som vedel, že mojou prvoradou úlohou by malo byť hlavne nájsť partnera na podpísanie memoranda o spolupráci. To by tvorilo akýsi legislatívny rámec vhodný na to, aby sa čínska strana i slovenská strana konkrétnejšie zaoberali možným prienikom spoločných záujmov ohľadom čínskych investícií na Slovensku.

Podarilo sa vám to?

Keď si v Číne hľadáte partnera, zistíte, že nie je možné nájsť mesto alebo komunitu, ktoré by sa porporčne počtom obyvateľov približovali vášmu regiónu. Mesto Michalovce ako 15. najväčšie mesto na Slovensku má približne 35 000 obyvateľov. Celý okres Michalovce má čosi vyše stotisíc obyvateľov. Ak by sme si chceli hľadať partnera s rovnakým počtom obyvateľov v Číne, dostali by sme sa na úplný vidiek, ktorý žije rurálnym životom. Pozitívne však je, že si to uvedomujú aj čínski partneri. Nemajú preto problém ani predsudky uzavrieť partnerstvo s 35-tisícovým mestom, i keď ide o komunitu, v ktorej žije viac než 15 miliónov obyvateľov. Ja som dostal cez slovenských podnikateľov, ktorí sú už v Číne etablovaní, tip a kontakt na čelných predstaviteľov samosprávy zóny voľného obchodu Tianjin Dongjiang. Vznikla len pred 20 rokmi a dnes je to oblasť s vyše 14 miliónmi obyvateľov. Zabezpečuje množstvo medzinárodného obchodu Číny s celým svetom. Možno aj práve preto sú v tejto časti Číny samospráva a podnikatelia zvyknutí hľadať si nových part-

nerov a nadväzovať nové obchodné kontakty.

V čom vidíte najväčší rozdiel medzi prístupom ázijských miest k inováciám a prístupom slovenských samospráv?

Rozdiely sú obrovské. Myslím, že ako Európa, hlavne stredná Európa, sme urobili začiatkom 90. rokov obrovskú chybu. Začali sme sa všetci pozerat' smerom na západ a východ nám utiekol míľovými krokmi... Počas mojej prvej návštevy Pekingu ma po príchode najviac prekvapilo, aké tam bolo ticho v porovnaní s inými veľkomestami z celého sveta. Najskôr som nevedel, čo mi tam nesedí. Až potom som na to prišiel – bolo tam ticho, pretože 99 percent áut bolo elektrických. Všetky skútre a motorky boli takisto elektrické. Len občas zareval naftový alebo benzínový motor a občas sa ozval klaksón alebo siréna. Prakticky všade boli nabíjacie stanice a výmenné batérie na motorky. Na uliciach vidíte obrovské LED obrazovky. O tom, ako majú vybavené úrady a administratívne budovy, ani nehovorím. Križovatky prepínajú zelenú vlnu cez smart technológiu a vyhodnocujú hustotu dopravy. Pouličné osvetlenie je intenzívnejšie tam, kde je naozaj potrebné, a inde je stlmené. Pouličné lampy vám okrem toho vykresľujú aj ozdobné ornamenty na chodník, takže máte sem-tam pocit, že chodíte po lúke namiesto po betónovom chodníku.

V čom sú ešte podmienky porovnateľné a v čom, naopak, výrazne odlišné?

Ďalším rozdielom je to, že v Ázii je pretlak mozgov. Každý mladý človek chápe, že ak chce niečo vo svojej krajine dokázať, musí sa učiť lepšie než zvyšok jeho triedy. Je tam silná konkurencia už od úplného detstva. Výsledkom je, že tam vyrastajú veľmi vzdelaní ľudia, ktorí sú vo svojej oblasti špičkami. Štát dáva priestor mnohým startupom, ktoré sa predbiehajú v tom, akú technológiu by predstavili ostatným a ako sa dá využiť v zdravotníctve, vo verejnej správe, v doprave, v komunikácii či dokonca v móde. Európa je naozaj taký starý konzervatívny kontinent, kde všetci dbajú viac o to, aby bolo všetko byrokraticky v poriadku a stokrát odkontrolované. Nie sme orientovaní na výsledok, ale na proces, a to je asi najväčší rozdiel medzi nami a Áziou.

Ktorý projekt alebo riešenie, ktoré ste mali možnosť spoznať, považujete za najrelevantnejší pre stredne veľké mesto, akým sú Michalovce?

V rámci nášho mesta a regiónu môžeme uvažovať naozaj len o veľmi malom počte oblastí. Našou prioritou by malo byť využitie našej blízkosti k ukrajinským hraniciam. Takisto by sme mali rozmýšľať niekoľko rokov dopredu a pripraviť sa na dokončenie diaľnice na ukrajinskú hranicu v najbližšom desaťročí. Čo sa týka priemyslu, môžeme byť regiónom, ktorý poskytuje priestor pre vhodných subdodávateľov pre automobilový priemysel, aj keď osobne si myslím, že sa môžeme zamerať aj na oblasť IT

a vývoja softvéru. To síce nie je výrobný sektor v „tvrdom“ zmysle slova, ale vie sa pritiahnúť širokých mladých ľudí a vie sa rozvíjať prakticky kdekkoľvek. Blízkosť ukrajinskej hranice znamená takisto možnosť budovania logistických centier a rôznych skladov. A keď sa pozriem na Zemplín ako na región, vidím veľké príležitosti v cestovnom ruchu a to tiež nie je nezaujímavá oblasť pre zahraničných investorov.

Objavili ste riešenie alebo prístup, ktoré by sa dali v našich podmienkach aplikovať prakticky okamžite? A ak sa pozrieme ďalej do budúcnosti – ktoré poznatky z tejto cesty by ste chceli postupne implementovať v Michalovciach?

Obávam sa, že náš životný priestor ešte stále nie je pripravený na to, aby sa tu niečo aplikovalo okamžite. Je dobré brať si príklad z toho, že keď chcete dosiahnuť lepší výsledok, potrebujete sa sieťovať, potrebujete nájsť vhodných partnerov z viacerých oblastí a nastaviť procesy a projekty tak, aby to pre každého z nich bolo výhodné. Pre samotné mesto Michalovce je určite zaujímavé inšpirovať sa elektromobilitou a zdieľanou dopravou existujúcou v čínskych mestách. Je to spôsob ekologickejšej prepravy po samotnom meste, ktorý je spojený aj so znižovaním emisnej stopy.

Michalovce sa profilujú ako mesto, ktoré chce napredovať v oblasti smart riešení. Čo pre vás osobne znamená byť „smart mestom“?

Smart mesto znamená pre mňa osobne všetko, čo dnes môžeme ukryť pod anglický pojem smart – teda inteligentný/chytrý. Je to správna a jediná cesta vpred. Myslím si, že smart mesto nie je mestom budúcnosti, ale malo by byť niečím, čo sa v našich mestách už etabluje s možnou víziou rozširovania smart technológií do všetkých oblastí, do ktorých môže mesto zasiahnuť. Podľa mňa byť smart znamená inteligentne riadiť statickú aj dynamickú dopravu, mať možnosti zdieľaných dopravných

prostriedkov a vybudovanú infraštruktúru bezpečných cestných koridorov, ktoré sú opäť riadené smart prvkami. Znamená to parkovať za pomoci technológií tak, aby som si dokázal parkovacie miesto nájsť a možno aj zarezervovať kdesi v mobilnom telefóne. Znamená to monitorovať stav našich cestných komunikácií prostredníctvom automobilov vybavených AI a kamerami s deep learning technológiou, ktoré po každom prejení ulice zaznamenávajú komplexné dáta o novom výtlku na ceste či o zlej situácii s parkovaním. Znamená to zodpovedné odpadové hospodárstvo, ktoré prostredníctvom smart technológií vie presne vyrátať algoritmy a vzorce toho, ako sa pri správnom nastavení vhodných motivačných nástrojov začne obyvateľstvo správať smerom k zodpovednému narábaniu s odpadmi, a vie efektívne napláňovať zvoz komunálneho odpadu. Znamená to monitorovať čistotu ovzdušia či vody v našich riekach, vodných nádržiach, ale aj v mestských kúpaliskách. Znamená to bezpečný kamerový systém, ktorý vie detegovať nebezpečenstvo a včas oznámiť mestským policajtom situáciu, ktorá môže viesť k protiprávnemu konaniu. Smart city je podľa mňa mesto, kde občan komunikuje s úradom prostredníctvom mobilnej aplikácie alebo chatbota, kde jeho karta občana je v elektronickej podobe a môže si ňou vybaviť nielen celú agendu súvisiacu so životom v meste, ale aj kúpiť lístky na futbalový zápas či na MHD.

Michalovce sú aj aktívnym členom Smart Cities klubu. Ako hodnotíte toto členstvo a spoluprácu? Čo konkrétne prinieslo mestu a kde vidíte prepojenie do budúcnosti?

Osobne považujem Smart Cities klub za vhodný nástroj nielen na získavanie nových kontaktov, ale aj inšpirácií a riešení rôznych problémov a situácií, ktoré možno odkonzultovať s väčším počtom partnerov riešiacich rovnaký problém. Som klubu vďačný za možnosť inšpirovať sa v zahraničí počas pracovných ciest, ako aj za možnosť priamo komunikovať s mnohými ďalšími primátormi, ktorí majú podobné zmýšľanie ako ja. Myslím si, že v budúcnosti by sme vedeli Smart Cities klub využívať aj na to, aby sme spoločne implementovali aj investičné projekty, na ktorých by sa členovia dokázali zhodnúť a na ktoré by sa vedeli nájsť externé finančné zdroje.

Na základe svojich skúseností z Ázie – čo by ste odporučili ostatným členským mestám Smart Cities klubu, ktoré chcú napredovať v oblasti inovácií a moderného riadenia mesta?

Každému členskému mestu by som odporučal, aby naďalej a čoraz intenzívnejšie využívalo možnosti, ktoré Smart Cities klub svojim členom ponúka. Je to napríklad odborné poradenstvo, možnosť cestovať a inšpirovať sa, ale aj získavanie vhodných kontaktov nielen na Slovensku, ale i v zahraničí s cieľom priniesť do našich miest európske alebo svetové smart riešenia hodné 21. storočia.

„Kto pomôže našim ľuďom, ak nie my?“

Chirurg Šimon Gerek o tom, prečo sa rozhodol budovať špičkovú medicínu na slovenskej periférii

Odchod do zahraničia je pre mladých lekárov často lákavou a prirodzenou voľbou. MUDr. Šimon Gerek sa však vybral inou cestou. Talentovaný chirurg sa rozhodol svoje odborné vedomosti a energiu investovať do rozvoja medicíny v rodnom kraji. V rozhovore nám prezradil, prečo je pre neho Svidník ideálnym miestom na budovanie kariéry, ako vplýva kvalita mestského prostredia na regeneráciu lekára a prečo verí, že kľúčom k modernej nemocnici nie sú len drahé prístroje, ale predovšetkým motivovaní ľudia a silné komunitné zázemie.

OSOBNÉ ROZHODNUTIE A PROFESIJNÁ HRDOSŤ

Pán doktor, v medicínskom svete je odchod do zahraničia často vnímaný ako prirodzená cesta za úspechom. Čo bolo u vás tým rozhodujúcim momentom, keď ste si povedali, že chcete špičkovú chirurgickú prax budovať práve na Slovensku?

Určite som sa zamýšľal nad tým, ako bude vyzeráť moja profesijná budúcnosť. Často som zvažoval odchod do zahraničia, mal som rôzne ponuky aj možnosti zamestnať sa ako lekár v cudzine. Nakoniec som sa však rozhodol zostať doma vo Svidníku v regionálnej nemocnici na periférii.

Veľkú rolu zohralo to, že sa mi v tejto nemocnici venovali už počas štúdia. Odovzdávali mi skúsenosti počas praxe, brali ma na operačné sály a prakticky si ma vychovali. V neposlednom rade ma ovplyvnil fakt, že tu pracujú skúsení a špičkoví lekári, ktorí boli a stále sú ochotní ma učiť a venovať sa mi.

MESTO AKO ZÁZEMIE PRE ODBORNÍKA

Magazín Happy Smart Cities sa pozerá na mestá ako na miesta, ktoré majú uľahčovať život. Ako lekár vykonávate nesmierne náročnú prácu – nakoľko je pre vás dôležité prostredie, v ktorom žijete? Pomáha vám kvalitný verejný priestor či infraštruktúra zregenerovať sa po dni na operačke?

Aj my lekári potrebujeme „vypnúť“, hlavne po náročných službách a nedospatých nociach. Pre chirurgov je špecifické, že operujeme po náročnom dni často aj v noci, o to dôležitejšia je regenerácia. Kvalitný verejný priestor, zeleň či infraštruktúra mesta sú kľúčové pre našu psychickú aj fyzickú pohodu.

„Technológia sama osebe nestačí, ak za ňou nestojí odborný a motivovaný personál ochotný urobiť pre pacienta maximum.“

Osobne trávim veľa času v prírode, ktorú máme v našom kraji doslova na dosah ruky. Oceňujem tiež možnosti kultúrneho vyžitia a športu, ktorý je pre mňa ako bývalého futbalistu dôležitý. Naše malé mestečko tieto aktivity bohato poskytuje.

MUDr. Šimon Gerek

BÚRANIE MÝTOV O TECHNOLOGIÁCH

Často prevláda názor, že za modernými prístrojmi a inovatívnou medicínou treba vycestovať na Západ. Ako sa vám darí implementovať svetové štandardy v našich podmienkach?

Mnohé veci sú o financiách a možnostiach, to si netreba idealizovať. No rovnako dôležité je pracovať s tým, čo máme, systematicky to zveľaďovať a posúvať sa vpred. Verím, že práve to sa nám postupne darí.

Kľúčový je tím – ľudia, ktorí chcú napredovať, diskutovať o prípadoch a nespokojiť sa s priemerom. Technológia sama osebe nestačí, ak za ňou nestojí motivovaný personál. Potenciál slovenských miest vidím práve v kombinácii odborného zázemia, postupnej modernizácie nemocníc a rozumnej digitalizácie zdravotníctva.

KVALITA ŽIVOTA AKO MAGNET NA TALENTY

Čo by mali slovenské mestá zlepšiť, aby boli pre lekárov a iných odborníkov atraktívnejším miestom na život?

Dôležitým aspektom je zázemie. Ja tu mám rodinu, mám tu všetko. Nemocnice

MUDr. Šimon Gerek

na periférii sú často chudobné na špecialistov, čo zvyšuje nároky na tých, ktorí zostali. Okrem finančného ohodnotenia je pre mladého lekára kľúčová napríklad dostupnosť bývania, keďže po náročnom štúdiu málokto disponuje vlastným kapitálom.

Pokojný život v malom meste ako Svidník je benefit, ktorý netreba podceňovať. Rovnako dôležitá je atmosféra na pracovisku – aby skúsenejší kolegovia nebrali mladého lekára ako konkurenta, ale ako partnera, ktorému chcú odovzdať vedomosti v záujme pacienta.

MUDr. Šimon Gerek

ODKAZ PRE VÁHAJÚCICH ABSOLVENTOV

Keby ste mali dnes pred sebou čerstvého absolventa, ktorý má zbalené kufre, aký argument by ste použili, aby skúsil hľadať cestu „smart“ profesionála na Slovensku?

Určite by som začal vetou: „Kto pomôže našim ľuďom, ak nie my?“ Je dôležité budovať našu krajinu a prinášať sem nové trendy. Priestor na rast sa dá nájsť v centrálnych, ale aj periférnych nemocniciach – záleží len na tom, čo človek hľadá. Ak sa už lekár rozhodne vycestovať do zahraničia kvôli skúsenostiam, je kľúčové, aby sa vrátil domov, podelil sa o ne a robil medicínu, ktorá ho baví, tu na Slovensku.

Autor: Peter Hurtík

Zdroj fotografií: osobný archív Šimona Gereka

ŽIAR NAD HRONOM

Mesto rieši opustené vozidlá ekologicky v spolupráci so ZSNP RECYKLING

Mesto Žiar nad Hronom v spolupráci s mestskou políciou pokračuje v odstraňovaní dlhodobo odstavených vozidiel z verejných priestranstiev. Najnovšie bolo z parkoviska na Hviezdoslavovej ulici odstránené opustené auto prostredníctvom spoločnosti ZSNP RECYKLING, s. r. o., ktorá zabezpečila jeho premiestnenie aj následnú ekologickú likvidáciu. Pred odstránením vozidla musí mesto postupovať podľa zákona a komunikovať s jeho vlastníkom. Ak si vlastník vozidlo neprevezme ani po výzvach, nasleduje jeho ekologické spracovanie. Spoločnosť ZSNP RECYKLING zabezpečuje likvidáciu autovrakov a recykláciu jednotlivých materiálov, napríklad plastov, ktoré môžu byť opätovne využité pri výrobe produktov pre dom a záhradu.

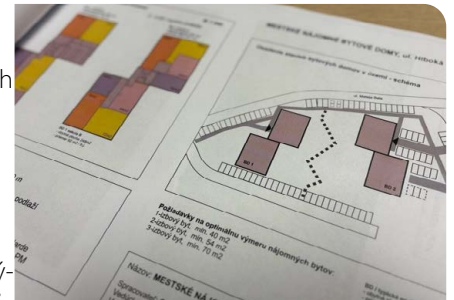
Samospráva zároveň vyzýva obyvateľov, aby v prípade dlhodobo odstavených alebo nepojazdných vozidiel kontaktovali mestskú políciu, ktorá môže začať proces preverovania a riešenia situácie.

Zdroj: <https://www.ziar.sk/od-vraku-k-recyklacii-mesto-riesi-opustene-vozidla-ekologicky-v-spolupraci-so-zsnp-recykling/?f=>

BANSKÁ BYSTRICA

Mesto pripravuje projekt výstavby nájomných bytov

Mesto Banská Bystrica pripravuje výstavbu nových nájomných bytov na Hlbokej ulici. Poslanci mestského zastupiteľstva schválili vyčlenenie 150-tisíc eur na vypracovanie projektovej dokumentácie pre bytové domy s približne 80 nájomnými bytmi na mestských pozemkoch. Samospráva zároveň pokračuje aj v úpravách projektu nájomných bytov na Ďumbierskej ulici na sídlisku Rudlová-Sásová. Projekt sa prepracúva najmä z dôvodu rastu cien stavebných materiálov, ktoré v predchádzajúcich verejných obstarávaní výrazne prekročili predpokladanú hodnotu zákazky.

Po vypracovaní projektovej dokumentácie plánuje mesto vyhlásiť verejné obstarávanie. Výstavba by sa mohla začať po získaní všetkých potrebných povolení. Projekt majú podporiť aj približne 2 milióny eur z európskych zdrojov určených na rozvoj integrovaného bývania. Mestské zastupiteľstvo zároveň schválilo program rozvoja bývania, ktorý bude v nasledujúcich rokoch usmerňovať bytovú politiku mesta a prispievať k zlepšeniu dostupnosti bývania pre obyvateľov.

Zdroj: <https://www.banskabystrica.sk/aktuality/2026/mesto-pripravuje-projekt-vystavby-najomnych-bytov-na-hlbokej-ulici/>

ŽILINA

Mesto predstavuje projekt Slušná Žilina

Mesto Žilina spúšťa projekt Slušná Žilina, ktorý má za cieľ podporiť slušné správanie a kultivovať vzťahy medzi ľuďmi vo verejných priestoroch, mestskej doprave, na podujatiach aj v online prostredí. Iniciatíva, prvá svojho druhu na Slovensku, chce vytvárať príjemnejšie a ohľadupľnejšie prostredie pre obyvateľov aj návštevníkov mesta.

Projekt bude spolupracovať s mestskou políciou, dopravným podnikom, športovými klubmi, mestským divadlom, ale aj so súkromnou sférou a občianskymi združeniami. Pre žiakov 1. stupňa základných škôl pripravuje mesto 28 besied, ktoré ich atraktívnou formou motivujú k slušnosti v škole, medzi kamarátmi aj na ulici.

Prevádzky, kaviarne či kultúrne priestory sa môžu zapojiť a označiť sa nálepkou Slušné miesto, aby občania a návštevníci poznali, kde sa podporuje slušné správanie. Projekt štartuje online prieskumom o vnímaní slušnosti v meste, do ktorého sa môžu zapojiť všetci Žilinčania a pravidelní návštevníci mesta. Účastníci prieskumu môžu súťažiť o zaujímavé ceny. Viac informácií je dostupných na www.slusnazilina.sk

Zdroj: <https://zilina.sk/mesto-predstavuje-projekt-slusna-zilina/>

ŠAĽA

Spoločne sme vyčistili naše mesto

Mesto Šaľa opäť ukázalo, že keď sa obyvatelia spoja pre dobrú vec, dokážu veľa. Dňa 4. 3. 2026 sa konala veľká brigáda zameraná na čistenie a skrášľovanie verejných priestranstiev, do ktorej sa zapojili zamestnanci mesta, predstavitelia samosprávy, žiaci základných a stredných škôl aj klienti krízového centra. Spoločným úsilím sa podarilo vyzbierať veľké množstvo odpadu a vyčistiť viaceré znečistené lokality, najmä v okolí rieky Váh. Spoločné brigády sú dôkazom, že záujem o čisté a príjemné prostredie majú nielen predstavitelia samosprávy, ale aj obyvatelia mesta všetkých vekových kategórií.

Zdroj: <https://www.sala.sk/clanok/spolocne-sme-vycistili-nase-mesto>

MICHALOVCE

Rok v znamení zelene a udržateľných riešení

Minulý rok bol v Michalovciach významný z pohľadu rozvoja mestskej zelene. Technické a záhradnícke služby mesta (TaZSMI) v spolupráci s partnermi realizovali viacero výsadbových a revitalizačných projektov, ktoré zlepšili kvalitu verejných priestranstiev, mikroklimu a celkovú atraktivitu mesta.

Medzi kľúčové aktivity patrili výsadba zelených stien pri školách a na uliciach, výsadba kríkov, drevín a hortenzií, ako aj terénne úpravy vo viacerých lokalitách mesta. Zelené steny zlepšujú kvalitu ovzdušia, pohlcujú prach, zadržávajú dažďovú vodu a podporujú biodiverzitu.

Zrealizované projekty sú súčasťou dlhodobého úsillia mesta a TaZSMI o ekologickejšie, krajšie a zdravšie prostredie. Práca na rozvoji mestskej zelene bude pokračovať aj v tomto roku s cieľom zlepšiť kvalitu života obyvateľov a podporiť biodiverzitu v meste.

Zdroj: <https://www.michalovce.sk/sk/aktualita/rok-v-znameni-zelene-a-udrzatelnych-rieseni>

HLOHOVEC

Mesto Hlohovec sa zapojilo do kampane Bezpečné miesto

Mesto Hlohovec sa zapojilo do celoslovenskej kampane Bezpečné miesto – Keď potrebuješ pomoc, si na správnom mieste, ktorá podporuje ochranu práv detí. Na vstupných dverách mestského úradu pribudla nálepka potvrdzujúca účasť mesta v iniciatíve.

Počas návštevy žiakov ZŠ M. R. Štefánika sa im venovali viceprimátor Henrich Pataláš a vedúca odboru školstva, kultúry a mládeže Helena Kolníková. Koordinátorka ochrany detí pred násilím Marcela Galbavá študentom predstavila fungovanie úradu a spôsob poskytovania pomoci občanom. Kampaň realizovalo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so samosprávami, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny a Políciou SR, aby deti vedeli, kde hľadať bezpečnú a profesionálnu pomoc.

Zdroj: https://www.hlohovec.sk/mesto-hlohovec-sa-zapojilo-do-kampane-bezpecne-miesto-oznam/mid/412855/html#m_412855

TRNAVA

Trnava prekročila 50 % vytriedenosti odpadu

Trnava v roku 2025 dosiahla 52,04 % vytriedenosti odpadu, čím si udržala najnižší poplatok za komunálny odpad spomedzi krajských miest. Tento výsledok je dôsledkom každodenných rozhodnutí obyvateľov doma, v práci aj na ulici. Mesto zároveň upozorňuje, že dôležitá je kvalita bioodpadu.

Pre obyvateľov bytových domov platí osobitný režim – kuchynský odpad sa zbiera do hnedých nádob a spracúva sa v bioplynovej stanici, z ktorej vznikajú elektrina a teplo. Mesto pripravilo pre obyvateľov štartovacie balíčky s košíkom a biologicky rozložiteľnými vreckami, ktoré možno doplniť v klientskom centre mestského úradu.

Od marca sa BRKO vyváža každé dva týždne a kuchynský odpad dvakrát týždenne, aby sa zber zlepšil a vznikala kvalitnejší kompost. Trnava vyzýva obyvateľov, aby pokračovali v triedení a zároveň dbali na čistotu bioodpadu.

Zdroj: <https://www.trnava.sk/aktualita/14887/trnava-prekrocila-50-percentvytriedenostiopadu>

Dôležité dátumy

GREEN BUILDING SUMMIT 2026

18. marec 2026 Bratislava

V mene Slovenskej rady pre zelené budovy a Slovenskej komory architektov Vás pozývame na medzinárodnú konferenciu GREEN BUILDING SUMMIT 2026 s témou Future Living: Sustainable Housing for Tomorrow, ktorá sa uskutoční 18. marca 2026 v Bratislave (Ponton) a tiež online.

Inšpiratívne prípadové štúdie a skúsenosti z oblasti udržateľného bývania, architektúry a výstavby. Odborné prezentácie, panelová diskusia a večerný networking.

Registrácia a viac informácií na <https://gbsummit.skgbc.org/>.

FÓRUM PRE SMART AGENDU

14. – 15. apríl 2026 Stará Lesná

V mene Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky ako národného koordinátora smart agendy si vás dovoľujeme pozvať na štvrtý ročník konferencie Fórum pre smart agendu, ktorá sa uskutoční v termíne 14. až 15. apríla 2026.

Stretnú sa zástupcovia samospráv, odborníci z rôznych oblastí súkromného aj verejného sektora, univerzít, nadšenci inovácií a zahraniční hostia. Vznikne priestor na diskusiu o osvedčených aj nových inovatívnych riešeniach, ktoré podporujú udržateľný rozvoj našich miest a regiónov.

Registrácia a viac informácií na www.smartcity.gov.sk.

Akcie pripravované Smart Cities klubom

inDays Mayor's Café

12. máj 2026 Žilina

Akcia je pre primátorov a starostov – v prípade záujmu účasti nás kontaktujte. Počet miest je limitovaný.

Konferencia: Slovensko na ceste k Smart Cities

13. máj 2026 Žilina

Program konferencie nájdete na webe inDays.

Registrácia je bezplatná na www.indays.sk.

Summit inDays Žilina 2026

12. – 14. máj 2026 Žilina

Program summitu nájdete na webe inDays Žilina 2026.

Bezplatná registrácia na www.zilina.indays.sk.

ZMEŇME SPOLU SLOVENSKO NA SMART CITIES

Vaše 2 % majú reálny dosah

Slovensko čelí výzvam, ktoré si vyžadujú systematické riešenia, spoluprácu a odvahu inovovať. Mestá dnes riešia energetiku, dopravu, digitalizáciu aj efektívne riadenie verejných služieb. Práve preto je nevyhnutné prepájať odbornosť, skúsenosti a moderné technológie.

Smart Cities klub dlhodobo vytvára priestor, kde sa stretávajú samosprávy, experti a inovační partneri. Vďaka tomu sa moderné riešenia nestávajú len teóriou, ale nachádzajú konkrétne uplatnenie v praxi.

Aj vy môžete byť súčasťou tejto zmeny – darovaním 2 % z dane.

Podrobný návod nájdete na webe Smart Cities klubu: <https://smartcitiesklub.sk/zmenme-spolu-slovensko-na-smart-cities/>

Staňte sa partnerom podujatí, ktoré formujú budúcnosť slovenských miest

Smart Cities Klub Konferencia

Smart riešenia, inovácie, digitalizácia, energetika, dáta, spolupráca verejného a súkromného sektora. Témy, ktoré už dnes rozhodujú o tom, ako budú naše mestá fungovať o 5 či 10 rokov.

Hľadáme partnerov, ktorí chcú byť súčasťou tejto zmeny – nie ako bežní vystavovatelia, ale ako aktívni hráči pri formovaní budúcnosti samospráv.

11. ročník konferencie *Slovensko na ceste k Smart Cities*, ktorá je súčasťou trojdňového summitu *inDays Žilina 2026*, spája primátorov, starostov, zástupcov verejnej správy, odborníkov aj technologických lídrov. Vytvára priestor na odbornú diskusiu, výmenu skúseností a prezentáciu konkrétnych riešení pre mestá a regióny.

Partnerstvo prináša:

- viditeľnosť medzi rozhodovateľmi,
- prepojenie značky s témou inovácií a moderného riadenia miest,
- priestor na odbornú spoluprácu a networking.

Ak chcete byť pri tom, keď sa diskutuje o konkrétnych projektoch, investíciách a riešení pre mestá, staňte sa partnerom konferencie alebo celého summitu.

V prípade záujmu o ponuku partnerstva kontaktujte:

Petra Rummelová

prevádzková riaditeľka Smart Cities klubu

E: p.rummelova@smartcitiesklub.sk

M: +421 902 134 877

[LinkedIn](#)

Budme na ceste k Smart Cities spolu

Časopis Happy Smart Cities je priestorom pre mestá, obce, kraje aj partnerov, ktorí veria, že inovácie majú zmysel, keď zlepšujú reálny život ľudí. Ak chcete byť súčasťou tejto komunity, možností je viac – a všetky vedú k osobnému kontaktu a spolupráci.

Happy Smart Cities

Záujem o členstvo v Smart Cities Klub

Ak ste mesto, obec alebo región a chcete sa aktívne zapojiť do komunity Smart Cities klubu, radi s vami prejdeme možnosti členstva a spolupráce. Podelte sa o skúsenosti, inšpirujte sa, zapojte sa a posúvajte svoje projekty od vízie k realizácii.

www.smartcitiesklub.sk

Záujem o obsah, PR alebo reklamu

Máte inšpiratívny príbeh, projekt, prípadovú štúdiu alebo záujem o PR či reklamu v našom magazíne? Happy Smart Cities je otvorený kvalitnému obsahu, ktorý prináša hodnotu mestám a samosprávam.

www.smartcitiesklub.sk

Váš kontakt:

Petra Rummelová

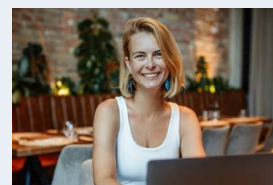
prevádzková riaditeľka/Chief Operating Officer

E: p.rummelova@smartcitiesklub.sk

M: +421 902 134 877

W: www.smartcitiesklub.sk

L: [LinkedIn](#)

Budúcnosť miest nevzniká náhodou.

Vzniká spolupracou, dôverou a ochotou zdieľať. Ak chcete byť pri tom, ozvite sa nám.